

ערכות

המועצה האזורית הערבה התיכונה | גליון 73 | אב תשע"ז | אוגוסט 2017

משחק קבוצתי

ספורט קבוצתי משלב תחרותיות לצד פרגון, תיאום ורוח לחימה. את כל אלה אפשר לפגוש במסגרת קבוצות כדורשת של ילדות, נערות ונשים, שהחלו לשחק בחודשים האחרונים בערבה. כשתחרותיות, קבוצתיות וספורט נפגשים, על כדורשת בערבה. עמ' 16

לגיליון זה מצורפת תוכנית הפעילות לשנת תשע"ח 2017-2018 של המתנ"ס

תוכלו למצוא את כל המידע על תחומי הפעילות ודרכי ההרשמה לילדים, לנוער ולמבוגרים עמודים 38-50

בוא לגדול איתנו!

בעל עסק! מעוניין לפרוץ קדימה ולהגדיל את מעגל הלקוחות?

חברת **שטיבל קום**, בעלת ותק וניסיון של מעל עשר שנים בפיתוח אתרים מקצועיים ואפליקציות למגוון רחב של חברות בהתאמה לצרכי הלקוח, פונה אליך בהצעה אטרקטיבית ייחודית ליצור את הנוכחות שלך ברשת ולהזניק את העסק שלך קדימה!

שטיבל קום נבחרה על ידי החברה לפיתוח ועוד גופים בערבה להקמת האתרים עבורם, וכעת אנו מציעים לכם הקמת אתר חדשני ומתקדם במחיר מיוחד לחודש אוגוסט - 500₪ x 10 תשלומים

נשמח לייעץ ולעמוד לשירותכם בכל עת!
מנחם - 03-9196070 | שלוחה 1 | www.shtibel.com

דבר ראש המועצה

שלום לכולם,

חופשת הקיץ עומדת להסתיים, ימים חמים עוד לפנינו והתחלות חדשות עומדות בפתח. העונה החקלאית התחילה בתום תקופת החיץ, אני מאחל לכולנו עונה חקלאית טובה, נוחה ופורה. אנחנו נעשה כל שניתן על מנת שהעבודה הקשה שלכם, החקלאים, תמצא את המענה, השווקים והגיבוי הנדרש לכם.

שנת הלימודים תיפתח בעוד שבועות ספורים אחרי חודשיים של חופשה ופעילות רבה לילדים ולנוער. גם השנה אנחנו עומדים בפני שינויים בצוותי הניהול בבתי הספר. אנחנו נערכים ליצירת מהלך אזורי שיסייע לחיזוק מערכת החינוך מהגיל הרך ועד סיום הלימודים בית הספר. אין משימה חשובה מזו בעיניי, ואני מקדם את הקמתו של שולחן חינוך אזורי שבו ישבו נציגים שבכוונתם לפעול ולסייע להובלת המהלכים הנחוצים לקידום החינוך בערבה. אני מאחל לכולנו, תלמידים והורים, שתהיה זו שנת לימודים טובה, יציבה ומחזקת.

לפני חודשיים נפטר מיקי רוזנטל בגיל 100. מיקי רוזנטל נולד ב-1917 במונטריאול, קנדה. לאחר סיום לימודיו האקדמאיים בבית הספר לעסקים של הרווארד, גויס לצבא והוצב באנגליה, שם שירת במהלך מלחמת העולם השנייה. עם שחרורו, הקים עסק לפיתוח רכיבים ומוצרים אלקטרוניים שאותו מכר בשנת 1984. בגיל 67 היה בידיו הון ניכר ורצון גדול לתרום, להשפיע ולחזק את ישראל ואת תושביה כחלק מתחושת המחויבות שלו לישראל ולציונות.

את דרכו בערבה החל בשנות ה-90 עם הקמת הספרייה האזורית בספיר על שמה של אשתו המנוחה רות, לאחר מכן סייע להשלמת בניית אולם המופעים האזורי, ולפני שלוש שנים נחנך מרכז המוזיקה החדש במתנ"ס על שם משפחת רוזנטל. בכך הושלם קומפלקס התרבות האזורי.

מיקי היה ידיד הערבה, שותף יקר ואיש חזון, שחלם והאמין באומנות ככוח מניע לקידום חינוכי, חברתי וקהילתי. מתוך אמונה זו פעל מיקי לקידום התרבות בערבה. לפני חודשיים זכינו לחגוג איתו ועם בני משפחתו את יום הולדתו ה-100 במופעי מוזיקה ומחול, ולהודות לו על נדיבותו וחברותו רבת השנים. היה לנו הכבוד לארח את מיקי שבעשייתו סייע במידה עצומה לחיי התרבות שלנו בערבה. מורשתו ותרומתו ימשיכו להשפיע על הקהילה שלנו בערבה עוד שנים רבות. יהי זכרו ברוך.

שלכם,

אייל בלום

ראש המועצה האזורית הערבה התיכונה

צילום: רינת רוזנברג

מיקי רוזנטל ז"ל בביקור בערבה

תוכן עניינים

דבר ראש המועצה	3
חדשות ערבה	4

כתבות

כדורשת, שיחה עם ליז סהר וליילך גוטפלד על ספורט נשי קבוצתי	16
טבע בסכנה, רועי גלילי על אסון הטבע באשלים ועל השפעות מפעלי הכרייה בערבה	20

מדורים

אישון במדבר	26
עשינו עסק	27
צפר צמרת	28
אבנים מתגלגלות	30
מדברים מהבטן	32
עשה זאת בעצמך	34
שירה	35
המוח: תשבץ היגיון וחדות	36

תוכן נוסף

תכנית הפעילות של המתנ"ס לשנת הפעילות הקרובה	38
לוח אירועים שנתי	51-52

עורכת

רינת רוזנברג

עריכה לשונית

צופית לדרגבר

עריכה גרפית

סטודיו ערבה

מו"ל

מועצה איזורית ערבה תיכונה

צילום שער

טורניר כדורשת בערבה

צילום: אלכס ליבק

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

כתובת ליצירת קשר

rinat@arava.co.il

לפרסום מודעות בעיתון, צרו קשר

traffic@arava.co.il

נועה 052-4260888

אוטובוס חדש בצי האוטובוסים של המועצה

בחודש שעבר הצטרף אוטובוס חדש לצי התחבורה של המועצה. האוטובוס החדש החליף אוטובוס ישן, ויש כעת לרשות המועצה צי של 8 אוטובוסים צהובים תקינים ופעילים. אנחנו מנצלים את תקופת הקיץ לטיפולים מקיפים בכל האוטובוסים, ונערכים לקראת שנת הלימודים הקרובה. הנהגים עוברים בימי הקיץ השתלמויות מקצועיות והדרכות שיסייעו להם בעבודתם. תודה לצוות הנהגים הפועלים לאורך כל השנה ומסיעים את הילדים בבטחה ובמסירות רבה. לאחרונה הצטרף אבנר ישראל לתפקיד קצין בטיחות בתעבורה. אנו מאחלים לו הצלחה ולכולנו נסיעות טובות ובטוחות.

בתמיכת המחלקה לשירותים חברתיים של המועצה התקיים בשנת הלימודים החולפת פרויקט מיוחד של תוכנית מל"א בתיכון. דליה מטמון הובילה את הפרויקט בשיתוף המורים נדב טורי ודלית אבוחצירה. הפרויקט כלל עבודה משותפת של תלמידים מכיתות ח-י על מספר עבודות אומנות בפסיפס, ובין השאר גם שיתוף פעולה עם בני הגיל השלישי שהכינו "חמסה לשלום". פרויקט נוסף עליו עבדו התלמידים היה שלט פסיפס של לוגו המועצה. תודה לתלמידים על התוצאה היפה. השלט הוצב בכניסה למועצה והוא מרשים מאוד.

עם כניסתה של דורית פאינאס לניהול המחלקה לשירותים חברתיים, המועצה נערכת לביצוע הערכות מחודשת במטרה לשפר את המענה הניתן במחלקה. אנו פועלים להגדלת התקציבים, תקני כוח אדם

לוגו המועצה בפסיפס

וכן הגדלה ושיפוץ של המשרדים כל זאת כדי לתת מענה איכותי לתושבים.

רויטל טריפלר
מנכ"לית

דוח שנת 2016 לתושב (הנתונים נכונים לחודש אוקטובר 2016)

מאזן			נתוני ביצוע התקציב הרגיל					
2015	2016	נכסים	הכנסות	תקציב 2016	ביצוע 2016	%	ביצוע 2015	%
7,404	3,223	רכוש שוטף	הכנסות עצמיות	30,049	31,224	75.10%	29,512	70.59%
4,902	250	השקעות	השתת' משרד החינוך	6,789	6,847	16.47%	7,197	17.21%
2,582	2,614	השקעות לכיסוי קרנות מתוקצבות ואחרות	השתת' משרד הרווחה	1,230	1,656	3.98%	1,188	2.84%
-	-	גרעון מצטבר בתקציב הרגיל	השתת' משרדי ממשלה אחרים	1,161	818	1.97%	1,326	3.17%
-	-	גרעון סופי בתב"ר	מענקים ומלוות	482	1,031	2.48%	2,586	6.19%
-	3,816	גרעונות זמניים נטו בתב"ר	סה"כ	39,711	41,576	100%	41,809	100%
14,888	9,903	סה"כ	הוצאות	תקציב 2016	ביצוע 2016	%	ביצוע 2015	%
2015	2016	התחייבויות	משכורות ושכר כללי	7,728	7,548	18%	7,143	17.15%
7,141	6,593	התחייבויות שוטפות	פעולות אחרות	18,818	19,790	47%	19,881	47.74%
899	598	קן לעבודות פיתוח ואחרות	שכר חינוך	2,095	1,723	4%	2,293	5.51%
2,582	2,614	קרנות מתוקצבות	פעולות חינוך	8,522	9,215	22%	9,400	22.57%
194	98	עודף מצטבר בתקציב הרגיל	שכר רווחה	442	434	1%	379	0.91%
4,072		עודפים זמניים נטו בתב"ר	פעולות רווחה	1,076	1,780	4%	1,140	2.74%
14,888	9,903	סה"כ	מימון	130	276	1%	450	1.08%
2015	2106	עומס מלוות לסוף שנה	פרעון מלוות	900	906	2%	962	2.31%
6,712	5,922		סה"כ	39,711	41,672	100%	41,648	100%
			עודף בשנת הדוח		-96		161	
דוח גביה וחייבים - ארנונה			נתוני ביצוע התקציב הבלתי רגיל			כללי		
2015	2016		2015	2016		מספר תושבים שנה קודמת		
2,105	2,278	יתרת חוב לתחילת השנה	7,677	4,072	עודף (גרעון) זמני לתחילת השנה	3,584		
23,078	23,459	חייב השנה	12,863	9,352	תקבולים במהלך השנה	מספר תושבים (נכון לחודש אוקטובר 2016)		
-864	-621	הנחות ופטורים שניתנו	16,468	17,240	תשלומים במהלך השנה	3,639		
-	-	חובות מסופקים וחובות למחיקה	4,072	-3,816	עודף (גרעון) זמני לסוף השנה	מספר משקי בית		
24,319	25,116	סך לגביה	2015	2016		960		
22,041	22,550	גביה בשנת הדוח		0%	% הגרעון הנצבר מההכנסה	שטח שיפוט (דונם)		
2,278	2,566	יתרת חוב לסוף השנה	16.05%	14.24%	% עומס המלוות מההכנסה	1,500,000		
532	550	חובות מסופקים וחובות למחיקה	17.08%	15.86%	% סך ההתחייבויות מההכנסה	דירוג סוציאקונומי		
2,810	3,116	סה"כ יתרות לסוף שנה כולל חובות מסופקים	11,621	11,451	הוצאה ממוצעת לנפש בש"ח	7		
42%	46%	(*) אחוז גביה מהפיגורים	63	64	מספר משרות ממוצע			
98%	96%	(*) אחוז גביה מהשוטף						
91%	90%	(*) יחס הגביה לחוב הכולל						
36	37	ממוצע ארנונה למגורים למ"ר						

רויטל טריפלר, רח"ח, מזכירה-גזברית המועצה

(*) השיעורים מחושבים ללא חובות מסופקים וחובות למחיקה

מסכמים פעילות קיץ ונערכים לשנת הלימודים

בשלושת השבועות הראשונים של חודש יולי התקיימה התוכנית "בית הספר של החופש הגדול". 150 תלמידי כיתות א-ג השתתפו השנה בתוכנית. במסגרת הפעילות במהלך שבוע אומנות יצרו התלמידים משחקי רצפה ענקיים מפסיפס, והמשחקים הותקנו בכניסה למתנ"ס. בנגרות ובבובנאות יצרו התלמידים תאטרון בובות ענק שיוצב במסדרון בית הספר לטובת משחק חופשי בהפסקות. בשבוע מדע וטבע למדו התלמידים עם צוות חממת הערבה ובית ספר שדה חצבה על התאמת בעלי חיים לאזורי מחייה ועל חושים, התנסו ביצירת שיקויים מעניינים, למדו על עבודתו של הארכאולוג וביקרו במוזאון נייד שהגיע אלינו. במוזאון הנייד פגשו ממצאים ומגלים כמו ניוטון שסיפר להם על כוח הכובד והתנסו בתחנות המדגמות את פעולת גלי הקול, פעולת מערבולת אווירית ועוד. בשבוע קרקס למדו הילדים על שיווי משקל והתאמנו בהליכה על קביים, ברכיבה על חד-אופן ובג'אגלינג. לאחר ארבעה ימים הצליחו הילדים ללכת יפה על קביים, לרכוב על חד-אופן, ולעיתים אפילו לזרוק בו זמנית חפצים לאוויר ולתפוס אותם. בין לבין יצרו המדריכים פעילויות חברתיות יפות, אליהם הצטרף צוות מדריכים מאוסטרליה שהגיע במיוחד לקייטנה דרך שותפות ערבה אוסטרליה. המדריכים האוסטרליים השתלבו בצוות ההדרכה ולימדו את הילדים אנגלית. הרבה אנשים לקחו חלק בהצלחת הקייטנה. תודה גדולה לכולם: לצוות המדריכים הצעירים, לסייעים, למדריכים ולמורים המקצועיים בתחומים השונים, לקרקס הנגב, חממת הערבה, בית ספר שדה חצבה, היחידה הסביבתית, שותפות ערבה אוסטרליה, צוות התחזוקה של המועצה, ותודה גדולה לצופית לזרא ורינת בן זמרה שיצרו וריכוזו קייטנה לתפארת - מאורגנת, מקצועית וחוייתית.

השנה השתתפו במחנות הקיץ מספר שיא של כ-270 חניכים. הערבה נמצאת באחוזי ההשתתפות הגבוהים ביותר בארץ מבין רשויות בני המושבים. 150 חניכי כיתות ד-ו טיילו

בגליל וישנו בחניון עין זיתים סמוך לצפת. 50 חניכי כיתה ז יצאו למסע פלמ"ח במהלכו הם למדו על הערכים והתרבות של הפלמ"ח, 60 חניכי כיתה ח השתתפו במסע בעקבות לוחמים, 10 חניכי חוגי הסיירות יצאו לטיול קיץ מהחרמון לעמק החולה עם כל הציוד על הגב. בכל הטיולים היו מסלולי ההליכה מאתגרים למדי. החניכים חצו מקווי מים, צעדו בחורש ים תיכוני וטיפסו לנקודות תצפית ונוף יפות. החניכים והמדריכים התמודדו יפה עם מזג האוויר החם ואתגרי הטיול, פגשו חברים מרחבי הארץ, למדו גאוגרפיה, היסטוריה והתיישבות דרך הרגליים, ונהנו מאוד.

תוכנית "על גלגלים" שנוצרה בשנה שעברה, זכתה להיענות גדולה ולהצלחה גם בקיץ הזה. 90 חניכי ד-ו יצאו למגוון פעילויות בערבה ומחוצה לה: ביקור בסופרלנד, פארק המים שפיים, יצירה אקולוגית באגם ספיר, סרט בבאר שבע, פארק אתגרים בלכיש, יום ספורט בבריכה, שפע של פעילויות מהנות בהדרכת צוות הנוער ובדגש על התנהגות חברית וסובלנית.

50 חניכי כיתות ז-ט יצאו לראשונה לתוכנית "על גלגלים" מיוחדת - חמישה ימים רצופים בבית ינאי, שבהם טיילו, שחו בים, השתתפו בסדנה בנושאי גיל ההתבגרות ובילו בלונה פארק ובפארק המים בשפיים. 5 ימים גדושים

ומהנים אפשרו גם שיח חשוב עם בני הנוער על עשייה, אחריות ומעורבות, בתקווה שכל אלו ינותבו בשנה הבאה לתרבות פנאי איכותית ובטוחה לגילאים אלו.

פעילויות הקיץ תמשכנה עד סוף חודש אוגוסט. תודה גדולה לצוותי הנוער העובדים ביום ובלילה ולנהגי המועצה המסייעים את ילדי הערבה בבטחה על כבישי הארץ, והמשך קיץ בטוח ונעים.

ההכנות לשנת הלימודים תשע"ז בעיצומן. גם השנה תנהל מחלקת הגיל הרך בראשות אפרת שחר את גני הילדים ביישובים עידן, צוקים וספיר. בימים אלה צפוי משרד החינוך לסיים את הליך המינוי לניהול בית הספר היסודי. בבית הספר התיכון - דיתה בראונשטיין נכנסה לתפקיד מנהלת ביה"ס.

שיפוצי הקיץ הסתיימו. תודה גדולה לאשר אלימלך ולשמעון פחימה וצוותי התחזוקה, הגינון והניקיון על עבודתם המאומצת בחודשי הקיץ לטובת שיפוץ והכנת בתי הספר והגנים לקראת השנה החדשה. שנת הלימודים תיפתח ביום ראשון, ה-3 בספטמבר 2017. בית הספר היסודי יפעל השנה גם בימי שישי. מידע מקיף אודות שנת הלימודים יפורסם בקרוב.

אילת להב ביגר
מנהלת מחלקת חינוך ומתנ"ס

צילום: נילי וורמסר

קייטנת בוגרי כיתות ז-ט

פותרים עונה עם PickApp

המערכת שמרימה לך את תפוקת הקטיף
וחוסכת בהוצאות המשק

סיפורי הצלחה מוכחים במגוון רחב של גידולי ירקות ומטעים ברחבי הארץ
✓ מדידת הספקי הקטיף של כל עובד
✓ שליטה ובקרה בזמן אמת על פעילות המשק

הוספנו יכולות חדשות

✓ מדידת פעולות כגון הדלייה, דילול, פיקוח מזיקים ועוד
✓ מסך ניהול משותף לבתי אריזה
✓ מפת יבול למעקב אחר כמויות קטיף מכל גמלון / שורה
✓ שיפור מובייל ופורטל - שדרוג נראות וחוויית המשתמש

ממשיכים לשפר את המערכת עבורכם!

מאתרים אלקומיטנו עונת חקלאית מוצלחת

למידע ופרטים נוספים אילן 050-8187080

PickApp

החברה לפיתוח ובניין הערבה

מרכז המשתלמים

1200 משתלמים מתחילים שנת לימודים בערבה

השנה הקדמנו את הגעתם של הסטודנטים לישראל כדי ליצור התאמה בין תחילת העונה החקלאית לתחילת שנת הלימודים במרכז המשתלמים. במהלך החודש האחרון הגיעו לארץ כ-800 משתלמים ובהמשך יצטרפו עוד כ-400 משתלמים מווייטנאם, קמבודיה, לאוס, תאילנד, מיאנמר, אינדונזיה, מזרח טימור, נפאל, קניה ואתיופיה. בכך תושלם מכסת המשתלמים שאושרה לנו ממשרדי הממשלה. שיבוצי המשתלמים במשרדי הסתיימו בכל מושבי הערבה התיכונה, בכיכר סדום ובקיבוצי חבל אילות, והם נעשו בהתאם לפניות שהועברו אלינו. עונה חקלאית מוצלחת ושנת לימודים פורייה לכולנו,

חני ארנון

מנהלת מרכז המשתלמים הבינלאומי בערבה

מחלקת בינוי ופיתוח

נמשכות העבודות להקמת מבני ציבור ביישובי הערבה

מחלקת בינוי ופיתוח ממשיכה ללוות ולקדם פרויקטים ציבוריים במועצה. תמונת המצב העדכנית של הפרויקטים:

עידן: יצא מכרז להשלמת פרויקט השדרוג לתשתית הביוב במושב ולביצוע עבודות הפיתוח עבור 8 נחלות חקלאיות, ובימים אלה אנו נערכים לתחילת העבודה להקמתם של מגרשי ספורט חדשים והצבת בית כנסת. **מו"פ:** נמשכות העבודות להקמת מבנה מעבדות חדש ומבנה למרכז מדע לילדים.

חצבה: נמשכות העבודות להכנת תשתיות עבור 30 נחלות חקלאיות ו-88 מגרשים בהרחבה הקהילתית. יותר מ-25 משפחות נרשמו ובחרו את המגרש עליו יבנו את בתיהן בהרחבה. גדר הביטחון של חצבה מוחלפת בימים אלה לגדר חדשה ותקנית.

עין יהב: הסתיימו העבודות בהרחבה

הקהילתית הכוללת 84 מגרשים, ומסירת המגרשים לרוכשים החלה. עבודות הפיתוח עבור 30 נחלות חקלאיות מתחילות בימים אלה והעבודות על שיקום וחידוש מגרשי הספורט במרכז היישוב נמשכות.

ספיר: הבנייה של מרכז השחייה והספורט, מרכז ההצלה ואגף כיתות למרכז המשתלמים בעיצומה.

צוקים: נערכים להקמתו של מבנה רב תכליתי לרווחת התושבים.

פארן: מסיימים את התכנון המפורט לפני ביצוע עבור 38 נחלות ועבור מגרשים נוספים בהרחבה הקהילתית. נוסף על כך, הסתיים התכנון לשתי כיכרות תנועה במרכז המושב. **קרווילות ביישובים:** במסגרת התוכנית של משרד השיכון ומשרד האוצר לקידום פתרונות דיור בערבה יצא קול קורא לקרווילות. אנו פועלים עם היישובים יחד על מנת לקדם את ביצוע הפרויקט.

כרמל הר גמליאל

מנהלת מחלקת בינוי

אזור התעשייה

מתחם יזמות וחדשנות מוקם באזור התעשייה

הביקוש לשטחים לעסקים קטנים באזור התעשייה גובר. כיום פועלים בו מגוון עסקים ובהם: נגרייה, חשמלייה, מחסנים, משרדי עו"ד, מטפלים ומפיקים. לצד אלה, הוקמו שני מפעלים: מפעל חברת אמורפיקל וחברת גלבוע תעשיות הנמצאת בשלבים אחרונים להקמתו של מפעל ליצור חלקים לתעשיית התעופה.

אנו נערכים לשיפוץ והקמה של מתחם יזמות וחדשנות - **AravaHubitat** שיפעל בהאנגר 10 (המבנה ששימש בעבר בית אריזה לפרחים). המתחם יציע מרחב עבודה נוח ליזמים, ניתן יהיה לקיים בו הכשרות, וינתן בו ליווי עסקי

תיירות

מבצעים איתור ומיפוי צרכים לתוכנית עבודה רב שנתית בתיירות

ועדת התיירות האזורית מקדמת בימים אלה תוכנית עבודה רב שנתית לקידום התיירות בערבה. את הוועדה מלווה שחר שילה, מנהל תחום התיירות ברמת נגב ומצפה רמון. שחר מביא איתו ניסיון רב והיכרות מעמיקה בפיתוח תוכן ושיווק תיירותי. ועדת התיירות עוסקת באיתור ובמיפוי הצרכים בכל יישוב על מנת לסייע בגיבוש התוכנית ובהגדרת הפעילות, ובשלבי הביצוע הנדרשים. נוסף לוועדת התיירות האזורית הוקם צוות של מורי דרך הפועל להכנת תוכנית לסימון מסלולים חדשים לטיולים בערבה.

ליזמים בתחילת דרכם ולעסקים פעילים המעוניינים בפיתוח עסקי נוסף. בחודש הבא תיפתח תוכנית להכשרה וליווי יזמים. ניתן לקבל פרטים על התוכנית אצל אורן קורין - מנהל אזור התעשייה. אתם מוזמנים להצטרף.

נעמי בקר

מנכ"לית

סקר הגידולים לעונת 2017-2018 יוצא לדרך

עונת 2017-2018 יצאה לדרך, ועל פניו נראה שאין שינויים גדולים בענף הירקות. נטיעת התמרים תימשך עם הקלה במזג האוויר. גם השנה תערוך הוועדה החקלאית סקר גידולים שיאפשר תמונת מצב והיערכות נכונה ביחס למכלול והיקף הגידולים החקלאיים בערבה. שיתוף הפעולה של החקלאים חשוב לנו לצורך קיום הסקר ונשמח שיתקיים גם השנה. **הדרכות למגדלים:** לאור החשיבות וההצלחה של ההדרכות המקצועיות, נמשיך גם השנה לסייע לחקלאים בהדרכות בפלפל, תמרים, פרחים, מנגו, ענבים וצאן. הדרכות אלה נעשות נוסף על ההדרכות שמתקיימות על ידי שה"מ. **סניטציה ותקופת החיץ:** תקופת החיץ הסתיימה, וכמו בכל שנה נערכה לקראתה במו"פ ישיבה עם נציגי הגנת הצומח, חוקרים, מדריכים ונציגים מן היישובים כדי לשמוע אם יש בקשות וצרכים מיוחדים. אושרה בקשה להקדמת שתילת הפלפל ל-17 ביולי. נכנסנו לתקופת

מתבטאת בדרישה לתשלומי מכס ניכרים על תוצרת חקלאית המיוצאת לרוסיה מישראל (לדוגמה, כשקל לכל ק"ג פלפל). לאחרונה, הפעלנו לחץ יחד עם חברות יצוא מהערבה, ובעקבותיו מנהל משרד החקלאות בשיתוף פעולה עם משרד הכלכלה משא ומתן לגיבוש הסכם סחר בין ישראל לאיחוד האירו-אסיאתי, הכולל את חמש המדינות: רוסיה, בלרוס, קזחסטן, ארמניה וקירגיזסטן. יש לכך משמעות גדולה לחקלאים המייצאים או המעוניינים לייצא תוצרת לרוסיה בעונה הקרובה.

בחדש יוני התקיימה התערוכה השנתית של אגרו-משוב. השנה הוקם ביתן בחסות המועצה האזורית והוועדה החקלאית. בביתן, לצד המו"פ החקלאי, הציגו את תוצרתם חמישה מגדלים מהאזור (מגדלי פטריות, מלפפוני קיץ אורגניים, אננס, פלפל חריף ויצרני סילאן). לאור ההצלחה של הביתן השנה נבחן אפשרות לקחת חלק בתערוכה גם בשנים הבאות.

שתהיה עונה חקלאית מוצלחת לכולנו,

חמי ברקן
יו"ר הוועדה החקלאית

החיץ בזמן וכנדרש, ולמעט מגדל אחד, ניקיון השטחים נעשה בזמן. חשוב לזכור שישנם שטחים פתוחים שהם באחריות המושב ואינם שייכים למגדל פרטי ועבורם נדרשת החלטה ברמה המושבית באשר לטיפול בהם. חשוב עוד לומר שלתקופת החיץ יש חשיבות ממשית בהפחתת מזיקים בתקופת הגידול. לכן, למרות הביקורת, חייבים להמשיך ולקיים אותה. זהו יתרון גדול שיש לנו על פני מגדלים באזורים אחרים. חשוב לשמור על יתרון זה.

הכשרות קרקע: הושלמו הכשרות לשטחים של הנקלטים של שנת 2015 בעין יהב ובפארן. אישור לתקציב 2017, שאמור להתפרסם בזמן הקרוב, יאפשר את ביצוע ההכשרות לעידן, צופר ופארן. בחצבה מתבצעות עבודות לבניית סוללת הגנה בנחל מסור בחצבה, שתפקידה להגן על השטח החקלאי המתוכנן שיכלול 300 דונם. החומר שנלקח לצורך הקמת הסוללה מפלס את השטח שבהמשך ישמש למשבצות חקלאיות. התקציב לעבודות אלה מגיע מרשות ניקוז, ממשרד החקלאות ומקק"ל.

הסכמי סחר ומכסים על היצוא לרוסיה: נכון להיום אין למדינת ישראל הסכמי סחר עם רוסיה. המשמעות של היעדר ההסכמים

היחידה הסביבתית

נמשך מבצע "אמץ קומפוסטר"

היחידה הסביבתית רכשה קומפוסטרים, והם נמכרים בסבסוד של 50% לתושבים המעוניינים. תהליך הקומפוסטציה בערבה מעט מורכב ודרושה עבודה סבלנות. יש להכניס חומר אורגני ביתי יחד עם גזם קצוץ (כגון דשא), להרטיב ולהפוך את הפסולת מדי פעם. השימוש בקומפוסטר בערבה מסייע בהפחתת כמות הפסולת האורגנית הרטובה בפח, ובהפחתה של כמות שקיות האשפה בפח הירוק ובהיקף הפסולת המשונעת במשאיות עד לאתר ההטמנה שנמצא ליד ערד, יותר מאשר ייצור עצמי של קומפסט. אתם מוזמנים להתקשר להתייעץ בעניין זה ובסוגיות נוספות הקשורות בצמצום הפסולת, בכל עת. נותרו קומפוסטרים בודדים אותם ניתן לרכוש

פעילויות איכות סביבה ומדע עם מוזיאון ניד במסגרת הפעילות ב"בית הספר של החופש הגדול" לילדי א-ג בסיוע היחידה הסביבתית. צילום: צופית לזראה

יעל חביב
מנהלת היחידה הסביבתית

במחיר אטרקטיבי ולהתחיל את השינוי בהפחתת הפסולת הביתית. המעוניינים לרכוש יכולים לפנות אלי בטלפון 052-3665976

נערכים למחקרים בהגנת הצומח בעונה הקרובה

במשך השנים נערכו במו"פ מחקרים רבים שהובילו לזיהוי ולהגדרת הגורמים לפגעים בגידולים החקלאיים, ופיתוח שיטות חדשניות ויעילות להדברת פגעי קרקע ונוף. פיתוחים אלו תרמו לקבלת יכול גבוה ואיכותי ותרמו ליכולתם של חקלאי הערבה להתחרות בשוקי היצוא. בעונה הקרובה נתמקד במספר תחומים: **מלון** - ייבוח גידול לעונת האביב של זן חדש מורכב על כנת דלעת בגידול שרוע, וייבחנו דרכים להדברת עשבים רעים ולמניעת נזקי זבוב דקוס. בעונה החולפת נבחנו זן מלון חדש בגידול מורכב בהדליה בכמה משקים ובמו"פ.

זן זה הינו טעים במיוחד, איכותי ושופע יכול. בתצפית נמצא שהוא אינו מתאים לגידול בהדליה בגלל צימוח מהיר מאד שחייב עבודת הדליה רבה ובגלל סידוקים שהופיעו בפרי בחלק מהמשקים. השנה ננסה לבדוק אותו בגידול שרוע. שיבוש בעשבייה ובעיקר בצמח דבשה ממשפחת הקטניות מקשה מאד על גידול המלון האביבי. בשנה שעברה בחנו דרכים להדברת דבשה בבצל ירוק ונמצא קוטל עשבים שעשוי להתאים לשימוש למלון. השנה ננסה לפתח שיטת יישום של החומר שתתאים למלון. להדברת זבוב הדקוס במלון השתמשו עד לאחרונה בתכשיר אחד. בניסויים שערכנו נמצא חומר נוסף שהיה יעיל בדומה ואף יותר מהחומר בו משתמשים היום. בעונה הקרובה נבחן חומר נוסף מקבוצה חדשה. **פלפל** - בשנים האחרונות נבחנת שיטת גידול

בשורה בודדת. גידול בדרך זו צפוי להפחית משמעותית את עלויות הגידול. באופן הצבה זה, הצמח מואר ומאוורר יותר, ועשויות להיות לכך השלכות גם על הגנת הצומח. נבדוק אם שיטה זו מסייעת להפחית נזקי בוטריטיס וחטטים. דרכים להפחתת נזקי בוטריטיס ייבחנו גם בגידול כמקובל. נבדוק ממשק להדברת בוטריטיס בשדה בשילוב טיפול בבית האריזה, שימנע התפתחות ריקבונות פרי במשלוח. חטטים בפרי הפלפל מופיעים אחת לכמה שנים בעקבות אירוע קור. בעונה הקודמת מצאנו שריסוס מגן תרמו לפחיתת ברגישות הפרי לחטטים. השנה ננסה לשפר את יעילות הטיפול על ידי ריסוס בתמיסה חומצית להגדלת הקליטה של מגן בצמח. **אבטיח** - גורמי נזק עיקריים בגידול אבטיח בערבה הם אקריות וקימחון. בשנים האחרונות בחנו את האפשרות להדברה ביולוגית של אקריות אדומה ופיתח פרוטוקול הדברה. בשנה שעברה בחנו דרכים להדברת קימחון באבטיח, והשנה נמשיך ללמוד על התפתחות המחלה ודרכים להדברתה.

תמר - נעסוק בשני פגעים להם אין לנו עדיין מענה, ריקבון פרי התמר הנגרם מפטריית אספרגילוס ועש התמר הגדול הגורם לנפילת הידות הנושאות את אשכולות הפרי. בודדנו השנה חנטי תמר מגילאים שונים ומצאנו את האספרגילוס בפרי החל משלב התפתחות מוקדם ביותר. למרות שהפטרייה נמצאת בתוכו, גדל הפרי באופן תקין. תוצאות אלה מצביעות על כך שהפטרייה חודרת לחנט כנראה כבר בשלב הפריחה. נוכחות הפטרייה בפרי לא תביא בהכרח להתפתחות מחלה בהמשך, ואנו מנסים ללמוד על התנאים להתפרצות המחלה. להבנת מועד הדבקת הפרי באספרגילוס השלכות חשובות לגבי מציאת הטיפול ומועד היישום המתאימים למניעת נזקים לפרי.

בזיל - אנו בוחנים את האפשרות לגידול באופן שונה מהמקובל, זריעת הבזיל בצפיפות גבוהה וקטיף יחיד במקום מספר מועדי שתילה ומספר קטיפים. לשיטה זו פוטנציאל להפחתת עלויות הגידול, הגדלת היבול ושיפור האיכות ויכולת ההתמודדות עם פגעים.

צוות הגנת הצומח

דנית פרקר, שמעון פיבוניה, רחל לויטה

צילום: מיכל כהן

בזיל

מטפלת ברפואה סינית עתיקה דיקור וצמחי מרפא סיניים

חיזוק ואיזון הגוף

תמיכה ושיפור איכות החיים

טיפול בכאבי גב ושרירים

התמחות בבריאות האישה, טיפולי פריון והריון

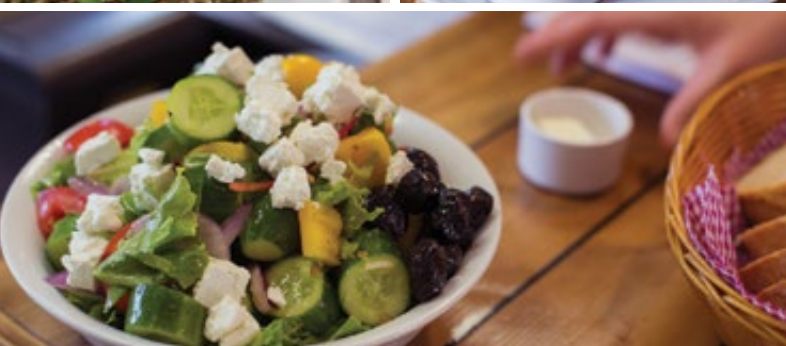
חיזוק מערכת חיסונית

גל אתרוג - רפואה סינית עתיקה

etrogal@gmail.com

050-5559626

studioarava.co.il

★ שנה חדשה באורסולה ★

מנות חדשות ומרעננות בתפריט!

ריוטו פטריות שיטאקי ותרד, פריקי מוקפץ בעשבי תיבול
וולימון, פטוצ'יני פטריות צדף מתוצרת מקומית,
סלטים טריים, ומנות מתחלפות נוספות

בכניסה לצוקים, על כביש הערבה
08-6444421 ★ 052-6838449

 "אורסולה בית קפה בערבה"

מומלץ להזמין מקום מראש. נשמח לראותכם!
www.ursula.co.il ★ אוסי וצוות אורסולה

שבת, א', ב', ד'
12:00-21:00

יום ג' סגור

ה', ו'
12:00-22:00

studioarava.co.il

גיל שלישי בריאות והתנדבות

גיל שלישי

הפעילויות והשירותים הניתנים לאוכלוסיית הגיל השלישי בערבה. ניתן להתרשם מחלק מהפעילויות במסגרת תוכנית הפעילות של המתנ"ס הנכללת בגיליון זה.

משתתפות חוג הפסיפס בערבה מציגות את יצירותיהן בתערוכת "ציפורי גיל" המתקיימת ברחבת מוזיאון ארץ-ישראל בתל אביב. התערוכה כוללת אוסף יצירות של יוצרים ויוצרות בני הגיל השלישי מרחבי הארץ, והיא חלק מפרויקט מתמשך של האומנות שלומית חפר. נושא המיזם "ציפורי גיל", מייצג את הצורך בתחושת חופש בנפש האדם, והוא אשר מוביל ומעורר יצירתיות, שמחה ואופטימיות. במסגרת הפרויקט השתתפו כ-2,500 אזרחים ותיקים, פסלים ויוצרים ביותר מ-100 מרכזים ברחבי הארץ. התערוכה נפתחה ב-5 ביולי, והשתתפו בה בנות החוג לפסיפס ומוזאיקה בהדרכתה של דליה מטמון במסגרת "קתדרה לוותיקי הערבה".

במגוון נוסף של פעילויות עם מיטב המרצים, המנחים והתכנים. השנה נתמקד בשלושה ימי פעילות מלאים בשבוע בבקרים של ימי ראשון, שני ורביעי. יתקיימו גם פעילויות, חוגים והרצאות בשעות אחר הצהריים בשאר ימות השבוע. יום שלישי יוקדש לטיולים, ל"סינמטק ערבה" ולהרצאות חודשיות. במהלך ספטמבר תפורסם חוברת ייעודית ומפורטת של מגוון

נפתחת שנת פעילות שישית של קתדרה לוותיקי הערבה

אנו נמצאים בשלבים אחרונים לגיבוש תוכנית הפעילות השנתית לוותיקי הערבה. בפתח השנה השישית לפעילות, אנו מתרחבים ומתחדשים

צילום: באדיבות המתנ"ס

משתתפות פרויקט "ציפורי גיל" ויצירותיהן

בריאות

צוותי הרפואה, החירום ונהגי האמבולנס מחזקים את ממשקי העבודה

ביולי נערכה השתלמות לנהגי האמבולנס וצוותי החירום והרפואה באזור. 35 אנשי רפואה, נהגי אמבולנסים ומתנדבים השתתפו במפגש. המפגש התקיים במועדון עין-יהב וכלל ריענון בנושא החיאה. תומר קפלן מצוות המחוז במד"א יחד עם ד"ר אורן וקט מאוניברסיטת בן-גוריון העבירו את המפגש. ההשתלמות היא חלק משיתוף פעולה בין מחלקת הביטחון ומחלקת הבריאות במועצה ומטרתה לייצר מפגשי עבודה, למידה וחוויה שיועילו בתיאום ובממשקי העבודה המשותפים ולטובת שמירה על כשירות, חידוד נהלי עבודה ופעולה.

עירית שחר

מנהלת מחלקת גיל שלישי, התנדבות ובריאות

התנדבות

23 מתושבי הערבה סיימו קורס גישור במרכז הגישור הקהילתי

מסיימי הקורס עברו קורס גישור מסמך של 60 שעות, והם יפעלו במרכז גישור קהילתי בערבה במסגרת המתנ"ס. הפעילות במרכז תיעשה בהתנדבות. את מרכז הגישור מלווה ועדת היגוי הפועלת לגיבוש אופיו ופעילותו, והוא מנוהל על ידי מיכל גוטמן-קרמר.

מנהלת חדשה לשירותים החברתיים בערבה

לאחרונה מונית לניהול המחלקה לשירותים חברתיים. אני עובדת סוציאלית כבר יותר מ-20 שנה. שנים רבות עבדתי במחלקה לשירותים חברתיים בשכונות הדרומיות בתל אביב. זה שש שנים אני מתגוררת בערבה, ובשנתיים האחרונות אני מנהלת את המרכז הטיפול האזורי. בראש סדר העדיפויות שלי עומדת השאיפה שתושבי האזור יקבלו מענה קשוב ויראו במחלקה מקום נגיש שבו ניתן לשתף, להתיעץ, ולקבל מענה מתאים וטוב. עומדים בפנינו אתגרים רבים: מעבר למשכן

חדש ומכבד, מיפוי צרכים מדוקדק, פיתוח שירותי טיפול ושיקום לגיל השלישי, ובנייה של תוכניות קהילתיות לכלל האוכלוסייה בשיתוף עם מחלקות המועצה והיישובים. לצד ניהול המחלקה לשירותים חברתיים אמשיך גם לנהל את המרכז הטיפולי הפועל בערבה שנים רבות. במרכז הטיפולי פועלת היחידה ההתפתחותית ובה צוות מטפלים המספק טיפולים התפתחותיים לילדים מינקות ועד תום ביה"ס התיכון לצד צוות הטיפול הרגשי המקצועי הנותן מענה למשפחות בייעוץ וטיפול בכל עניין הנוגע למצבי משבר והתפתחות בחיי הילד ומשפחתו.

זו גאוה להוביל את הצוותים המקצועיים - צוות העובדות הסוציאליות במחלקה לשירותים חברתיים וצוות המטפלים של המרכז הטיפולי.

דורית לוביש (פאיאנס)

מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים והמרכז הטיפולי - ערבה

בין השיטין

פותחים מכינה נוספת בערבה - מכינת עין יהב

אנחנו מתקדמים צעד אחר צעד אל פתיחת המכינה בעין יהב בתחילת החודש הבא. בתקופה האחרונה אותר הצוות החינוכי. בראש המכינה יעמוד הראל שקלאר. לאחרונה הובאו מבנים יבילים שישמשו את המכינה. בימים אלה מתבצעים השיפוצים הנדרשים במבנים. למכינה יגיעו 20 חניכים וחניכות מכל רחבי הארץ מנהריה ועד דימונה. הם מצטרפים ל-82 החניכים שהתקבלו למכינות בחצבה ובפארן. כך לראשונה אנחנו עוברים את 100 החניכים במכינת ערבה. תודה לאנשים רבים מהאזור ומעין יהב הנרתמים לעזרה בהקמת המכינה. בלעדיתם זה לא היה קורה. בחודשים האחרונים עבדו חניכי מכינת חצבה ונתנאל אלינסון (ראש המכינה בחצבה) במרץ רב על הוצאת הכרך השני לספר הטיולים "מדרך הערבה". הכרך השני מקיף את השטח שבין ספיר לצומת מנוחה כולל כל אגן הפארן. הספר מתוכנן לצאת לקראת ראש השנה, ועוד לפני הוצאתו כבר זכה להימכר ב-700 עותקים במכירה מוקדמת. בתום 3 שנים פוריות ומוצלחות, אודי ברנשטיין

צילום: באדיבות עמותת בין השיטין

הנחת מבנים למכינת עין יהב

ומחו"ל - תוכניות חינוכיות, מגמות רלוונטיות מבתי ספר, יחידות צבאיות וחברות עסקיות אשר יעבדו בשטח החממה. סביב העבודה בחממה יתקיימו גם הדרכות והרצאות אשר ירחיבו את המבט על האזור ומאפייניו. אנו רואים את הקבוצות המבקרות במיזם משלבות ביקורים גם בתחנות תיירותיות נוספות באזור כגון מרכז ויידור ויוזמות נוספות. עבורנו כעמותה, זו הזדמנות נוספת למשוך קהל צעיר מהארץ ומהתפוצות להכיר את הערבה, ויחד עם זאת לקדם פעילות חינוכית וערכית בערבה.

שנת לימודים פורייה ועונה חקלאית מוצלחת.

**אבישי ברמן
מנכ"ל**

(ראש המכינה בפארן) עוזב את הערבה עם משפחתו. אודי ניהל את המכינה בפארן ב-3 השנים האחרונות, ויש לו חלק מכריע בעיצובה ובקידומה. אנו מודים לאודי ולסיגל מעומק הלב על הבחירה לבוא לערבה, להיות שותפים בעשייה החינוכית ולהוביל את המכינה בפארן.

בחודשים האחרונים אנחנו עובדים על הקמת מיזם חדש: פרויקט חקלאי-חינוכי-תיירותי. הפרויקט כולל הקמת שטח חקלאי (חממה ובית רשת) על שטח של 15 דונם בהם יגדלו מגוון גידולים חקלאיים. מטרתו של הפרויקט הוא לחשוף קבוצות שונות אל החיים בערבה באמצעות פעילות חקלאית חווייתית. אל החממה מתוכננות להגיע קבוצות מהארץ

רשות ניקוז ערבה

נמשכות העבודות לפיתוח ולהגדלה של מקורות המים לערבה

אנחנו נמצאים בתחילת עונה חקלאית חדשה, ובשטח נעשות עבודות פיתוח בהיקפים של עשרות מיליוני שקלים לטובת הנחת צנרת, שיקום קידוחים והתקנת משאבות. העבודות

מבוצעות על ידי חברת "מקורות" במסגרת תוכנית אב לאספקת מים ליישובי הערבה. בתוכנית זו נכללת אספקת מים באיכות של מים שפירים בצינור מוביל מצפון (דרך נאות הכיכר) שתספק 8 מיליון קוב, ובצינור של מתפיל השלום שבדרום שיספק כ-20 מיליון קוב. מתפיל השלום הוא מתפיל משותף לישראל וירדן, והוא יוקם כ-20 ק"מ צפונית לעקבה. בקרוב תחל בנייתם של שני מאגרים תפעוליים גדולים: מאגר עופרים באזור עידן ומאגר צופר סמוך למושב

צופר. תודה לרשות המים ול"מקורות" על ההשקעות הגדולות שיביאו להגדלת כמות המים ולשיפור איכותם, ובכך יביאו גם לגיוון הגידולים החקלאיים באזור.

רשות הניקוז ביצעה הסדרה של תעלות וסוללות מקיפות בכל האזור בהתאם לתוכנית כוללת, והכנה נדרשת לקראת החורף הקרוב. החלו עבודות להקמת סוללה שתגן מהצפות אפשריות של נחל מסור על 400 דונם שטחי גידול חקלאיים חדשים באזור חצבה (מדרום לבי"ס שדה חצבה).

רשות ניקוז ונחלים ערבה מבצעת עבודות באזור העיר אילת במסגרת תוכנית להסדרת תעלת "הקינט". מטרת התעלה היא למנוע הצפות של אזור המלונות והפנייה של זרימת השיטפונות המגיעים מירדן ומישראל אל מפרץ אילת. עבודות אלה הן חלק משמעותי מפעילותה של רשות ניקוז ערבה.

גיל סלון
מנכ"ל

תחילת העבודות בנחל מסור

ביחד שותפות ערבה אוסטרליה

תוכנית תגלית מזמינה חיילים מהערבה להצטרף אליה בדצמבר 2017

מדי שנה מגיעים עשרות אוסטרלים במסגרת תוכנית תגלית לישראל. בכל אוטובוס של תגלית שמורים 8 מקומות לחיילים וחיילות המשרתים בצה"ל. אנחנו מעוניינים לגבש אוטובוס "ערבה אוסטרליה" במסגרת התוכנית שתתקיים בדצמבר 2017. אנחנו מזמינים חיילים וחיילות מהערבה להצטרף לאוטובוס תגלית בדצמבר 2017. נדרש לכך רישום מוקדם אצלנו ובמשרדי מש"ק/יות חינוך ביחידות. המעוניינים מוזמנים לפנות אלינו במייל oritelk@jafi.org.

לאחרונה שבה מאוסטרליה משלחת בני נוער שמנתה 12 בוגרי כיתה י'. המשלחת יצאה באמצע יולי בליווי רונת סלע פישמן מעין

ושיחה אישית עם ניצול שואה, ובפעילות קהילתית בט' באב. כל זאת במטרה להכיר את הקהילה היהודית המגוונת במלבורן.

אורית כהן אלקיים
מנהלת השותפות

יהב ודיה צורף מפארן. המשלחת התארכה והעבירה פעילויות על הערבה בבתי ספר יהודיים במלבורן. כמו בכל שנה המשלחת השתתפה בפעילויות בבית תמחוי, בעבודה עם צעירים בעלי צרכים מיוחדים, במפגש

ג'ו גרקו-פלורנס, יואב סילברסטיין, באו לנדס, חנה שראפ ושנטל בוריק - מתנדבים אוסטרליים שהשתלבו בצוות בית הספר של החופש הגדול וקייטנות הקיץ בערבה
צילום: רמי שדה

צוותי החירום ביצעו תרגול רחב היקף במסגרת תרגיל חירום לאומי

רעידות אדמה עומדות השנה במרכז ההיערכות הלאומית למצבי חירום. המשמעות היא שכל מערכות החירום והביטחון מתרגלות במהלך השנה מספר תרחישים של רעידת אדמה, ובעיקר, תרגול התמודדות עם ההשלכות שיכולות להיות על תפקודי החירום והשגרה. בחודש יוני תרגלה המועצה במשך ארבעה ימים מספר רב של תרחישים אפשריים ומתן מענה נדרש עבורם. צוותי מערכת החינוך וילדי הגנים ובית הספר היסודי היו הראשונים לתרגל, אחריהם צוותי החירום בכל היישובים. כמו כן התקיים תרגול של צוותי החירום במועצה במתן מענה בזמן אירוע אפשרי של פגיעה בכל המערכות בעת רעידת אדמה.

עיקר התרגול היה עם צוותי הרפואה ומערך המתנדבים האזורי יחד עם צוותי הרפואה הצבאיים הפועלים בערבה. התרגול כלל מענה לשני אירועים נפרדים המתרחשים במקביל בשני מקומות שונים הרחוקים זה מזה מרחק נסיעה רב. בתרגיל השתתפו שחקנים שדימו נפגעי אמת בשטח. צוותי הרפואה נקראו להגיע למקום האירוע לטפל ולפנות. בהמשך, הופעלה קריאה לכלל כוחות הרפואה האזרחיים והצבאיים לטפל באירוע רב נפגעים כתוצאה מתאונת דרכים. צוותי הרפואה הגיבו במהירות וביעילות ונעשתה חבירה טובה בין הכוחות לביצוע פעילויות מצילות חיים בשטח. התרגיל הציף וחייד צרכים, והתחלנו ליישם חלק מהלקחים באופן מידי, בכלל זה הגדלת מערך המתנדבים על מנת לשפר את המענה בשגרה ובחירום.

תודה לצוותי הרפואה של גדוד "תבור" חטיבת יואב, למתנדבים שלנו ולצוותי הרפואה של עידן, חצבה, עין יהב, ספיר וצופר. תודה רבה.

נדב אילון
קב"ט

כחלק ממענה לאתגרים ולפיתוח האזורי אנו פועלים בתקופה האחרונה עם הרבש"צים ביישובים. במסגרת שיתוף הפעולה והתיאום, הותקן שער חדש בעין יהב, הוקמו גדרות סביב ההרחבה בעין יהב, בחצבה נבנית מחדש בימים אלה גדר המושב. אנחנו פועלים בכל היישובים בתחום התכנון לתת מענה לשינויים ולצרכים. בד בבד בתקופה האחרונה פעילות צה"ל בערבה מתמקדת יותר ויותר ביישובים עצמם ובאבטחתם. לאור זאת הנוכחות של צה"ל ביישובים גדולה יותר והיא אמורה להגדיל את הביטחון והשמירה ביישובים. כמו בכל שנה לקראת פתיחת שנת הלימודים אנחנו מנצלים את חופשת הקיץ כדי לטפל, לתקן ולהביא את בתי הספר והגנים למצב של עמידה בכל תקני הבטיחות הנדרשים לבטיחות ולביטחון ילדינו.

צילום: נדב אילון

תרגול אירוע חירום משולב בשיתוף עם צה"ל

A photograph of an indoor volleyball game. A player in a pink shirt is jumping high, reaching for a volleyball with both hands. Two other players in orange shirts are positioned below the net, also reaching up. The volleyball is in the air, above the net. The background shows a gymnasium with wooden floors and a net. The text "הכדור עגול והרשת גבוהה" is overlaid on the right side of the image.

הכדור עגול והרשת גבוהה

רינת רוזנברג

צילום: אלכס ליבק

לפני חודשיים התקיים טורניר כדורשת נערות כאן בערבה. איך אני יודעת? ליז סהר מעין יהב הזמינה אותי. מסתבר שיחד עם לילך גוטפלד מחצבה הן מובילות בחצי השנה האחרונה אימונים, משחקים וטורנירים, ומגדירות מחדש את תחום הספורט הנשי הקבוצתי בערבה. כדורשת.

נרגשים ומלאי אנרגיה, שיפוט מקצועי, שולחן שיפוט ולוח תוצאות, פסקי זמן, התרגשות ואכזבה, הצלחות והחמצות, מתח, עידוד ופרגון. כל מה שיפה בספורט קבוצתי. בילדותי שיחקנו כדורשת במסגרת שיעורי התעמלות. בימים ההם, אני זוכרת שזו הייתה אחת הפעילויות המוצלחות, הנגישות והנעימות (למעט מכות כדור בול בקצה האצבע... אוי הכאב!). לימים, כמו ברבים מתחומי הספורט הקבוצתי, עברה ההתמקדות לכדורגל ולכדורסל. במעבר הזה מצאו את עצמן הבנות, הנערות, פחות ופחות במסגרת של קבוצה ופחות ופחות משתתפות במשחק. פעילות ספורטיבית לנשים הפכה על פי רוב אישית ולא קבוצתית. זהו תהליך שיש בו לא מעט החמצה. החמצה של תהליכים

**לפני חודשיים, גיליתי
פתאום שיש לנו בערבה
קבוצות כדורשת. כן,
הבשורה של ספורט נשי
קבוצתי שתפסה תאוצה
ונוכחות גדולה בכל הארץ
נחתה כאן, ויש לה גרעין
הולך וגדל של משתתפות,
רובן נערות וילדות צעירות**

הטורניר נערך בין קבוצות של נערות וילדות מהערבה ומחבל אילות. הקהל שמילא את היציעים כלל משפחות ונערות, חברות וחברים, אחיות ואחים. הכול היה שם: מאמנים ומאמנות

בשנים האחרונות פורח תחום הספורט הנשי הקבוצתי המאוד ידידותי הזה, והוא מחבר קהילות נשיות בכל הארץ. יש ליגת מאמאנט ויש ליגת כדורשת. קבוצות נשים מכל הארץ משתתפות באימונים, בטורנירים ובליגות. את כל זה למדתי כשבאתי לצפות בטורניר בספיר. ליז שלחה לי הודעה בבוקר יום הטורניר והציעה לי לבוא ולצפות. התייצבתי מיד. פייר? הופתעתי! התלהבות. דרמה. שמחה. מתח. חברות. קבוצות שנלחמות על כל נקודה וקהל נרגש ומעורב. היה אש!

הנחתה

עוד פרטים, לשמוע סיפור.
יום ראשון, שש וחצי בערב, באולם הספורט בעין יהב, ליז מותחת רשת, בודקת גובה ומכינה את האולם לאימון, שיתחיל בעוד חצי שעה. לילך מגיעה ואיתה נכנסות לאולם נערות מחצבה, ובלי להתעכב הן מתחילות לשחק. יש עוד זמן לפני תחילת האימון אבל הן באו ליהנות, וזה ניכר. ליז מספרת שספורט קבוצתי ותחרותי זה דבר שהיא פשוט חייבת. בעבר השתתפה גם בקבוצת כדורסל נשים שפעלה בערבה. היא מגדירה השתתפות בפעילות ספורט קבוצתי ותחרותי כצורך אישי שלה. צורך שהיא חייבת לממש. חברה שלה מהתיכון הכירה לה את הסצנה ההולכת וגדלה של כדורשת בכל הארץ. הדרך מההיכרות למימוש הפוטנציאל בערבה התחילה מבחינתה. את לילך היא מכירה מהכדורסל. הן שותפות לאותו להט ושאיפה להיות בפעילות ספורטיבית. יחד, התחילו להוביל להקמתה של מסגרת פעילות בערבה. "אנחנו רואות את התהליך שמתקיים בגיל 8-10. ילדות רבות מפסיקות להשתתף בחוגים ובפעילויות ספורטיביות. זה היה בעבר וזה בולט עוד יותר היום. הן לא מוצאות את המקום המתאים להן וככל

קהל בטורניר

בכל הארץ נחתה כאן, ויש לה גרעין הולך וגדל של משתתפות, רובן נערות וילדות צעירות.

אומרים לנו שיש ספורט אחר

אחרי הגילוי הזה, נפגשתי עם ליז ולילך לשמוע

וחיבורים שניתן להשיג בילדות, בנעורים ובחיים הבוגרים.

וכך, לפני חודשיים, גיליתי פתאום שיש לנו בערבה קבוצות כדורשת. כן, הבשורה של ספורט נשי קבוצתי שתפסה תאוצה ונוכחות גדולה

לתושבי הערבה Sale

1+1 על קולקציית קיץ

סנדלים • נעליים • חולצות • כובעים ועוד

המבצע לתושבי הערבה בלבד • המבצע בתוקף עד ה-31/8/2018 • ניתן לקנות פריט אחד לדגם

סימני דרָ
מציידים אותך לשטח

סניף באר שבע - קניון עזריאלי הנגב, קומה 2, צמוד למשביר לצרכן | 077 - 5152303

על משחק הכדורשת

היסטוריה משחק הכדורשת הומצא בשנת 1895 ע"י קלרה גרגורי בר (Clara Gregory Baer) מורה לחינוך גופני בניו קומב קולג' ניו אורלינס. משחק הכדורשת הינו משמעותי כיוון שהומצא ע"י אישה והפך להיות משחק הספורט הפופולרי ביותר בארצות הברית אחרי כדורסל. במאמר בכתב העת Journal of Sport of בשנת 1996, כתב העורך ג'ואן פול כי למשחק הכדורשת הייתה כנראה השפעה על ההתפתחות של כדורעף.

על המשחק משחק הכדורשת הוא משחק ספורטיבי קבוצתי, המשלב חוכמת משחק, עבודת צוות, פעילות וכושר גופני ללא צורך בידע מוקדם. המשחק מבוסס על חוקי הכדורעף ומתקיים על מגרש הזהה לזה של הכדורעף 9/9 מטרים, עם שוני בסיסי - בכדורשת יש למסור את הכדור ולא לחבוט בו וכן מותרת אחיזה בכדור לפרק זמן של עד שנייה אחת. דבר זה, מאפשר לאימהות בכל גיל ובכל כושר להשתלב במשחק. את הידע והמיומנות במשחק רוכשות המשתתפות על המגרש. על כל קבוצה להעביר את הכדור מעל הרשת, שגובהה הוא 2.24 מטר, למגרש הקבוצה היריבה, במטרה שהכדור ייפול על רצפת המגרש.

מבנה הקבוצה בכל קבוצה יש שש שחקניות המשחקות בשתי שורות: קדמית-התקפה (סמוך לרשת) ואחורית-הגנה. 3 שחקניות יכולות לגעת בכדור (תפיסה ושתי מסירות) עד שהוא מועבר מעבר לרשת. ניתן לתפוס את הכדור, למסרו או להנחיתו מעבר לרשת. מטרת המשחק היא לצבור נקודות עד לניצחון. המשחק מתחיל בזריקת פתיחה ישירה מחוץ למגרש, מעל לרשת ונחיתה במגרש הקבוצה היריבה. מהלך המשחק: על כל קבוצה להעביר את הכדור מעל הרשת, למגרש הקבוצה היריבה, באופן שיזכה אותה בנקודה. כל מהלך של משחק מזכה בנקודה.

(מתוך אתר "מאמאנט ליגת האימהות בכדורשת")

שולחן השיפוט

"אפשר היה לראות במהלך הטורניר כמה התחרותיות והשאיפה לניצחון קבוצתי מחזקות את הפרט בתוך הקבוצה ועד כמה יש מקום לכל המשתתפות ולהגדרה העצמית בתוך הקבוצה. מאימון לאימון אנחנו רואות את השיפור ואת ההתקדמות. זה דורש מאמץ והתמדה שהם ערכים חשובים בפני עצמם. חשובה גם הדוגמה האישית והדחיפה הקהילתית, והכי טוב היה אם הדוגמה הייתה בבית. זה משחק שאימהות ובנות יכולות לחוות יחד." ליז מסבירה לי.

הפעילות מתקיימת בערבה בחודשים האחרונים וצפויה להיכלל בפעילות החוגים בשנה הקרובה מתוך כוונה להגדיל את מספר המשתתפות. זה תהליך. תהליך שיש לו ערך, והוא יכול ליצור אלטרנטיבה מאוד נגישה ומחזקת לפעילות לנערות. לילך מדגישה "אנחנו מעודדות אצל המשתתפות תהליך של עבודה אישית וקבוצתית. להפחית את השיפוט העצמי שמאוד בולט אצל בנות ונערות. הפעילות שאנחנו מובילות מאפשרת מקום, ביטוי וחיזוק לכל משתתפת. קבוצתיות נשענת על פרגון ועל קבלה ועל הנאה, ולצד זה תחרותיות שמוסיפה ערך."

הנערות באולם ממשיכות לשחק, ואט אט מצטרפות גם שאר המשתתפות, האימון עוד מעט מתחיל. ליז ולילך מתחילות להיות פחות קשובות אליי ויותר אל המגרש. אני מבינה אותן, הרבה יותר מעניינת העשייה והפעילות עצמה מאשר דיבור עליה. אני מניחה להן ומביטה שוב בנערות על המגרש. כיף להן. אין לי ספק.

שהן מתבגרות הן עוד פחות ופחות מוצאות לעצמן מרחב ספורטיבי מתאים שיש בו גם אפשרות להיות בפעילות שיש בה הזדהות מגדרית וביטוי עצמי. התוצאה היא הימנעות המובילה לכושר גופני ירוד ביחס למה שאפשר

מאימון לאימון אנחנו רואות את השיפור ואת ההתקדמות. זה דורש מאמץ והתמדה שהם ערכים חשובים בפני עצמם. חשובה גם הדוגמה האישית והדחיפה הקהילתית

לצפות מילדות ונערות. "לילך מסבירה לי. האלטרנטיבה להימנעות הזו נמצאת בכדורשת. לילך וליז ממשיכות להסביר לי, "החלטנו שאנחנו חייבות להקים מסגרת מתאימה שתאפשר לבנות להשתתף בפעילות ספורטיבית קבוצתית. כתבנו תוכנית, לילך יצאה לקורס מאמנות, פנינו לאילת ביגר ויוסי לין והצגנו את הנושא. הם מבחינתם נתנו לנו את ברכת הדרך ומפסח התחילה הפעילות."

לשחק ולנצח

אני מתרשמת מהלהט שלהן. אי אפשר שלא להתלהב. בטורניר שאליו הגעתי ראיתי גם עד כמה הייתה תחושה של תחרותיות, של קבוצתיות וגייבוש. ליז מספרת לי שהיא מאוד תחרותית. מבחינתה ניצחון הוא מנוע. בלי תחרותיות אי אפשר להוביל משחקי כדור.

כורים ובוכים

צילום: עפרי גלילי

מחצבת פוספטים בנחל צין

רועי גלילי

ב-30 ביוני 2017 קרס קיר מאגר חומצה במפעלי רותם שבמישור רותם. מאות אלפי קוב של שפכים חומציים (קיימים אומדני כמויות שונים) זרמו אל אפיק נחל אשלים וזיהמו את ערוצו העליון ואת הקניון המופלא שבו מתחתר הנחל בחלקו התחתון עד מישור עמיעז ובריכות האגירה התחתונות של המפעל (שזכו משום מה לשם הפיוטי והמוזר "אגם הברבורים"). הארץ רעשה, ובצדק. כותרות העיתונים תיארו את האסון האקולוגי כ"חסר תקדים" (ביטוי אופנתי במקומותינו), ואתרי החדשות זעקו חמס ותבעו מחברת כי"ל רותם (לשעבר: רותם אמפרט) ובעלת השליטה בה חברת כימיקלים לישראל (כי"ל) לשאת באחריות הפלילית והכלכלית לנזק ולשיקומו.

אינני מתכוון לערער על הטענה לפיה הנזק חסר תקדים, או לנסות ולדרג את גודלם של האסונות האקולוגיים שאירעו בארץ ובפרט את המפגעים הרבים שלהם אחראית חברת כ"ל, אלא שאותה חברה עצמה - כ"ל רותם - אחראית כבר שנים רבות לאסון אקולוגי עצום שמתרחש כל כולו, ברשות ובסמכות, בשטחים שנקבעו על ידי מדינת ישראל כשטחי כרייה בזיכיון וזכו לכל ההרשאות והאישורים הנדרשים. האומנם האישור הרגולטורי הזה הופך את מה שקורה בחצר האחורית שלנו, בשטחי בקעת צין והר צין ובפריפריה שלהם בצפון הערבה בואכה עין צין ועין עקרב, לפחות אסוני והרסני? התשובה לשאלה הזו עשויה להיות תיאורטית - תלויה בגדרות, אלא שמעבר לתיאוריה ולהגדרות, מתרחש באזורנו בחמישים השנים האחרונות נזק סביבתי שגם הוא בדרכו, חסר תקדים בהיקפיו. מהם נזקיו של מפעל צין ובמה "זכינו", אם כן, גם אנחנו תושבי הערבה, בנזק "חסר תקדים" משלנו?

קצת רקע

שטחי הזיכיון שבהם מחזיקה חברת כ"ל מתוקף פקודת המכרות הממשלתית כבר משנת 1961 כוללים אזורים נרחבים של מיליוני דונמים בנגב (מרבית שטחי מפעל צין נכללים בשטחי הזיכיון רק משנת 1971, הזיכיון שתקף לחמישים שנה מסתיים בשנת 2021). את הפוספטים כורים, מפיקים ומזקקים בעיקר להכנת זרחן לדשנים, וערכם הכלכלי משתנה לנוכח שינויים במחירי התשומות (החקלאיות בעיקר). מלבד הרווח המשמעותי לבעלי המפעל יש לכרית הפוספטים גם ערך מוסף ניכר: כ-1200 עובדים מועסקים באופן

ישיר בתעשיית הפוספטים (מתוכם כ-400 במפעל צין), וייצוא הפוספטים מגדיל את יתרות מטבע החוץ של ישראל (סוגיית מיסוי רווחי המפעלים היא סוגיה חשובה ונפרדת שנדון בה בהמשך). מפעל צין הוא הגדול והצעיר בשלושת מפעלי המכרות של חברת כ"ל רותם, לבירינט המכרות הענקי משתרע על פני עשרות קילומטרים רבועים מכביש עיר אובות מעלה עקרב (כביש 227) ממזרח וכמעט עד מצוק הצינים ממערב, משלוחת צלמון מדרום ועד רכס חצרה מצפון. הקמת המפעל בשנת 1976 לוותה במאבק סביבתי

מלבד הרווח המשמעותי לבעלי המפעל יש לכרית הפוספטים גם ערך מוסף ניכר: כ-1200 עובדים מועסקים באופן ישיר בתעשיית הפוספטים (מתוכם כ-400 במפעל צין), וייצוא הפוספטים מגדיל את יתרות מטבע החוץ של ישראל

להצלת שדה הבולבוסים שתוכניות הפיתוח הראשונות אמורות היו לבלוע אותו. האירוע הזה, שהסתיים אומנם בהצלחתו של האתר הנדיר, לא היה אלא יריית הפתיחה לשלל הפעילויות ההרסניות (מבחינה סביבתית) שהתרחשו באזורים האלו ולמאבקים סביבתיים מעטים (מדי) שהתרחשו סביב עבודות הכרייה והפקת הפוספטים.

בשניים מן המאבקים האלו היו תושבי הערבה

שותפים פעילים מאוד: הפסקת פעילותם של תנורי הקלייה ששימשו להפקת הפוספט וארובותיהם גרמו לזיהום אוויר חמור בצפון הערבה (שיטת ההפקה הומרה לפלוטציה - סינון ושיקוע במים) ועצירת תוכניות הכרייה באזור המכונה חצבה מערב ונמצא מדרום למפעל. למרות שפרנסי כ"ל מחו נמרצות כנגד ההתנגדויות האלו והשינויים שנלוו להם, הן התקבלו בסופו של דבר, והמפעלים זכו בזכותם בעיקר להתייעלויות טכנולוגיות. ואולם, במקביל לניצחונות הסביבתיים האלו מתרחשת באזור המפעל ובבקעת צין מציאות הרסנית: על שלושה נזקי מפעל צין ועל ארבעה לא אשיבנו: כמאמר המכתם הידוע (זכויות היוצרים לנביא עמוס כמובן):

הרס הטופוגרפיה, ערכי טבע ובתי גידול בבקעת צין

כבר יותר מארבעים שנה נפתחים בשטחי הזיכיון של המפעל בבקעת צין שטחי כרייה וחציבה. אלפי דונמים (על פי אומדן גס כ-800,000 דונם) בלבה של "ארץ בראשית". ההליך הרגולטורי שמכשיר את הגדלת שטחי הכרייה כרוך בהגשת תוכניות לוועדה המקומית ולוועדה המחוזית לתכנון ובנייה וקבלת הרשאה מרמ"י. היושבים בוועדות האלו אינם בקיאים על פי רוב בפרטי הבקשות ונוטים שלא להערים קשיים בדרכם של המפעלים. את הנתונים אודות עתודות הפוספט הזמינות מספקת בעיקר חברת כ"ל ששינתה אותם כבר מספר פעמים בעבר, בעיקר כשהתבקשה לרסן את התיאבון הבלתי פוסק שלה לפתוח שטחי כרייה חדשים. מכיוון שהזיכיון ניתן לחמישים שנה (!), נראה שלא נעשתה חשיבה ארוכת טווח אודות ניהול עתודות הקרקע של שטחי הזיכיון. אומנם זוהי התרשמות אישית שלי, אך נדמה לי שהשיקול שמשפיע על מדיניות המפעל היכן ומתי לפתוח אזורי כרייה חדשים הוא קצר טווח וכלכלי בלבד. פתיחת אזורי כרייה חדשים ו"עשירים" בפוספטים כלכלית לכ"ל יותר מניצול מקסימלי של שדות שנמצאים בעבודה, ובעיקר אם הם סמוכים למפעלים. כחלק ממאבקה של החברה נגד התנגדויות שונות נשלף בדרך כלל גם קלף האזהרות והאיומים בפיטורי עובדים. בלי להקל ראש בחשש שהגבלת אזורי הכרייה תגרום לפיטורי עובדים, נדמה לי שהשיקול המרכזי של כ"ל בכל הנוגע לפיטורי עובדים היה תמיד מחיר הפוספטים, כפי שהצהירו פרנסיה בשלל סכסוכי העובדים המתקשרים בשנים האחרונות. וגם בלי קשר לעניין הזה, האינטרס הציבורי האמיתי - ניהול מושכל של

צילום: רועי גלילי

נחל אשלים יולי 2017 לאחר שטפון החומצה

מחצבה "משוקמת" ליד שפך נחל חתירה לנחל צין

צילום: רועי גלילי

מכלל מכירות האשלג, במקום תמלוגים של 10% בגין הכמות העודפת על מיליון טונות אשלג - כפי שכתוב בחוק זיכיון ים המלח (1961). התאגיד שילם ומשלם מס חברות מופחת של 12.7% במקום 25%.

בשנת 2013 היו לכי"ל הכנסות בסך 21 מיליארד ש"ח, הרווח הגולמי היה 8.1 מיליארד ש"ח, הרווח התפעולי והרווח לפני מס עמדו על 3.8 מיליארד ש"ח. הרווח הנקי עמד על 2.8 מיליארד ש"ח. התשואה להון הייתה 22%. לשם השוואה: חברת שופרסל סיימה את אותה השנה עם הכנסות של 11 מיליארד ש"ח, רווח תפעולי של 0.4 מיליארד ש"ח ורווח נקי של 0.2 מיליארד ש"ח; לחברת ההייטק נייס היו באותה שנה הכנסות של 3.2 מיליארד ש"ח, רווח תפעולי של 0.27 מיליארד ש"ח ורווח נקי של 0.19 מיליארד ש"ח (הנתונים באדיבות ויקיפדיה).

ירידת מחירי הפוספטים בעולם פגעה באופן משמעותי ברווחיה של כי"ל, ובשנת 2017 היה מחזור המכירות של כי"ל כ-21.5 מיליארד ש"ח, הרווח הגולמי היה 1.3 מיליארד ש"ח והרווח התפעולי היה "רק" 0.22 מיליארד ש"ח. הנתונים מן העיתונות, מויקיפדיה ומהאתר של הרשות לניירות ערך.

למרות שינויים ברווחיות החברה שנובעים בעיקר משינויים במחירי הפוספטים נותר

ומכופלות - נזם זהב באף חזיר! משום מה יש גם ברט"ג שמפקחת על התהליך הזה לא מעט שמתלהבים מהקוסמטיקה המקוממת הזו.

העברת נכסי הציבור ומשאבים לאומיים לידיים פרטיות

אינני כלכלן אבל נדמה שבמקרה של כי"ל לא ניתן להתעלם מן ההיבט הכלכלי של הפרטת והעברת נכסים לאומיים ואוצרות טבע מתכלים לידיים פרטיות. עד שנת 1992 ניהלה את מכרות הפוספט חברה ממשלתית בשם "פוספטים בנגב". בשנים 1992-1997 הופרטו החברה ומניותיה נמכרו לאנשי עסקים פרטיים (בשווי ערך של כ-900 מיליון ש"ח, שהיה נמוך ביותר מחצי מהערכת השווי שלה בעת ההיא). ב-1999 רכשו האחים עופר את החברה לישראל שהחזיקה בכי"ל. כי"ל, (ש"כי"ל) רותם" משתייכת אליה) היא קונגלומרט של חברות שעוסקות בכרייה והפקה של כימיקלים וחולשת על מרבית אוצרות הטבע של ישראל. קצת נתונים מן העשור האחרון יכולים לסבר היטב את התמונה הכלכלית של העושר המופלג הזה שמגיע מן האדמה של כולנו: בשנים 2009-2010 חילקה כי"ל דיבידנדים בהיקף של כ-6.5 מיליארד ש"ח (!) - כסף שהועבר לידיים פרטיות. מפעלי ים המלח שילמו למדינה תמלוגים בהיקף של כ-5%

עתודות הפוספטים ושמירה על ערכי טבע מוגנים ועל אדמות הפרא האחרונות בארץ - למען בני אדם (שאינם מבעלי כי"ל), למען הדורות הבאים ולמען זכותם של הנופים, הצמחים ובעלי החיים להתקיים - כלל איננו מובא בחשבון. לאינטרס הזה אין תג מחיר.

חוקי המדינה מחייבים את המפעלים לשקם את המחצבות הנטושות. במסגרת הסכם שנחתם בשנת 2003 קיבלה רותם אמפרט (כיום כי"ל רותם) פטור מדמי חכירה עבור שטחים שבהם לא נעשית כרייה פעילה, בתמורה להקמת קרן לשיקום מכרות שאלה יופרשו כספים לשיקום מכרות העבר. לפי שעה ההליך הזה מתבצע בעצלתיים (וגם מבקר המדינה נתן את דעתו על כך בדו"ח 2012). אף על פי כן מרבים בכי"ל להתגאות ב"שיקום" המחצבות. כמה שלבים לתהליך ה"שיקום": הסרת שכבת הציפוי הטבעית (Top Soil) לפני תחילת הכרייה, כיסוי בורות החציבה שמגיעים לעומקים של עשרות מטרים בחומר ה"תפל" שנותר בתום כריית הפוספטים והפקתם, "בניית" טופוגרפיה שתשחזר את פני השטח עד כמה שניתן ופיזור מחודש של ה-Top Soil התהליך הזה מבקש לתקן בעזרת שופלים ומשאיות שכבות קרקע, מערכות אקולוגיות ותהליכים שארכו מיליוני שנים, וזה נראה בהתאם: "שיקום" במירכאות כפולות

קונצנציה כ"ל רווחי ביותר בראייה רבת שנים. המדינה ואנו, תושבי האזור, נהנים באופן מאוד מוגבל מכל הפרוספריטי הזה. חלק מן הרווחיות המרשימה הזו נובע מחולשתה של הרגולציה בפיקוח על מדיניות הכרייה ועל מיסוי רווחי העתק שמגיעים לידיים פרטיות במהלך יותר משני עשורים.

זיהום אוויר והרס קרומי הקרקע בצפון הערבה

בשלושים השנים בהן פעלו במפעל במרץ, תנורי הקלייה להפקת הפוספטים (עד נצחון המאבק כנגד תנורי ה"קלייה" בשנת 2006), חרג זיהום האוויר בפריפריה של המפעל באלפי אחוזים מהתקנים המותרים (והדבר הוכח בבדיקות המשרד לאיכות הסביבה). צמחיית האזור התכסתה באבק חומצי שניזון וחיסל את מרביתה במעגלים מתרחבים סביב המפעל. קרומי הקרקע היו ראשוניים לגווע: אותם מיקרואורגניזמים שנמצאים באינטראקציה עם חלקיקי הקרקע, מהווים מקור ייצור ראשוני של חומר אורגני בשרשרות המזון ומונעים את סחיפת הקרקע, נכחדו ונעלמו, גם שיחים ועצים נפגעו בטווח של קילומטרים רבים מן המפעל. את האבק החומצי באוויר הערבה זוכרים היטב גם חקלאי עידן וחצבה ששטיפת הרשתות בבתי הרשת שלהם גרמה בשנים האלו לצריבות בעלי הצמחים, למותר לציין

שכל ה"טוב" הזה חדר גם לאוויר הנשימה של תושבי הערבה. המאבק לעצירת פעולתם של תנורי הקלייה וזיהום האוויר שנלווה להם החל בפעולה פרטית של נעה שחק מחצבה שחברה לחברה להגנת הטבע, ועל כך מגיע לה שאפו גדול. בשנים האחרונות השטח חווה

המדינה מחייבת את המפעלים לשקם את המחצבות הנתושות. במסגרת הסכם שנחתם בשנת 2003 קיבלה רותם אמפרט פטור מדמי חכירה עבור שטחים שבהם לא נעשית כרייה פעילה, בתמורה להקמת קרן לשיקום מכרות שאליה יופרשו כספים לשיקום מכרות העבר.

תהליך התאוששות איטי, אך מרגש מאוד. יחד עם זאת ארובות המפעל מוסיפות לעשן מפעם לפעם ועבודות הכרייה מייצרות אבק כבד. מנתוני המשרד לאיכות הסביבה עולה שמפעל צין עודנו המפעל המזהם ביותר בארץ

בתחום זיהום האוויר החלקיקי.

זיהום, המלחת והרעלת האקוויפרים ומעיינות עין צין ועין עקרבים

בילדותי בשנות השבעים אהבתי להגיע עם הורי לעין צין ועין עקרבים ולהתנסות במימנות זיהוי מי התהום הגבוהים וחפירת ת'מילה (מין גב של מי תהום מעשה ידי אדם) בנאות המדבר המופלאים האלו שהמים לא שפעו בהם על פני הקרקע, אך היו מין ג'ונגלים מדבריים של צמחיית מעיינות: עצי תמרים, שיחי הגה, סמר, קנה וסוף. בראשית שנות השמונים שמחנו, אוהבי האזור, לגלות ששפיעת המעיינות עולה, והקטע שבין עין צין לגבי שיש הופך לנחל זורם. אלא שעד מהרה הסתבר שלזרימה המתגברת יש השפעות מוזרות: במים שצבעם ירוק עד צהוב זרחני לא טבעי התפתחו אצות עבותות מסוג שאיננו מאפיין צמחיית מעיינות. צמחיית מלחות עבותה שנראתה מרהיבה בתחילה התרחבה והשתלטה על חברות הצומח המקוריות. אשלים קנים ומלוח החליפו את שיחי ההגה, הסמר והסוף.

עצובה במיוחד היא גסיסתן של מושבות עצי הדקל הגדולות שיחדו את נופם של שני המעיינות: עץ דקל גוסס וגווע באופן מאוד נוגע ללב, בלוריות הצמרת מצהיבות ומתייבשות עד שהן נושרות, והעץ נראה

צילום: רועי גלילי

מים מזוהמים בעין עקרבים

מתוכננים כחלק מן הפרוגרמה שלהם. יש לציין בהגינות שזוהי גם מדיניותם של המפעלים, ויחד עם זאת אני סבור, כפי שכבר כתבתי, שהשיקום הוא לעג לרש לעומת היקפיו של ההרס. בהיבט הסביבתי וגם בהיבט האחריות שלנו כלפי סביבת חיינו, כלפי איכות חיינו וכלפי הדורות הבאים, יש למנוע מן המפעלים להרחיב את שטחי הכרייה שלהם. באופן מלא ומוחלט! בשנים האחרונות אושרו ונפתחו עוד אלפי דונמים של שטחי כרייה חדשים באזור נחל סיף ונחל צינים. האישורים למהלכים האלו ניתנו בקלות רבה, ואת הנוהל הזה יש להפסיק. הרווח הכלכלי למדינה ולציבור מהרחבות שטחי הכרייה יהיה קטן בהרבה מן ההרס שתסב הכרייה לשטח ולדורות הבאים. למודי ניסיון, עלינו להחמיר את הרגולציה והפיקוח על המפעלים ולא להסתפק בנתונייהם ובהבטחותיהם של אנשי כ"ל וכ"ל רותם והנהלותיהם. אנחנו, תושבי האזור, שכניהם האנושיים היחידים של מפעלי צין, זכאים

אני עודני סקפטי וחשדן בנושא הזה. מכל מקום שפיעת המים הרעילים במעיינות עין צין ועין עקרבים לא השתנתה משמעותית ורמת המליחות בהם נותרה גבוהה באופן חריג ביותר: 7,500-10,000 מיליגרם כלור/ליטר (התקן המקסימלי למי שתייה בארץ עד 400 מיליגרם כלור/ליטר) ויותר מ-2,000 מיליגרם ניטרטים לליטר (התקן המקסימלי למי שתייה בארץ עד 60 מיליגרם ניטרטים/ליטר). הנתונים באדיבות רשות המים.

מה הלאה?

נזק סביבתי בסדרי הגודל שהמיטו מפעלי הפוספטים על הנגב הוא בלתי הפיך. האם ישנן גם נקודות אור? ולמה עלינו לשאוף אם כן? יש שכר למאבקים הסביבתיים: במפעלי הפוספטים ובפרט בקרב עובדי השטח חלחלה מודעות עמוקה להשפעת הנזקים הסביבתיים, והם עושים מאמצים גדולים בתחום שיקום המחצבות החדשות שתהליכי השיקום

כקטוע ראש. מבחינה ביולוגית העץ מת למעשה בשלב הזה, אבל גזעו החסון מוסיף לעמוד ולהיאבק ברוחות במלח ובחום עד שהוא קורס כאילו נפל על ברכיו.

המלחת המעיינות שהתלוותה לשפיעה הגוברת התרחשה בגלל תהליכי שטיפת הפוספטים במפעל, שנמצא כחמישה עשר קילומטרים במעלה נחל צין, והתגברה למרבה הצער דווקא בעקבות הצלחתו של המאבק להפסקת תהליכי הקלייה והמעבר לסינון החומר במים בשיטת הפלוטציה. ללמדך שמפעל פוספטים, "אתה לא יכול להקיף 365 מעלות / תמיד נשאר איזה סדק דרכו יוכל להתגלות" כפי שכתב פעם, בנסיבות אחרות, מאיר אריאל. אנשי כ"ל טוענים שבעקבות אגירת מי הפלוטציה בבריכת האגירה של המפעל (בריכת "מצדה") פוחתת המלחת האקוויפר. ואולם מאחר שביכולותיהם המופלאות של מהנדסי המפעל בתחום המאגרים נוכחנו כבר בנחל אשלים,

יש שכר למאבקים הסביבתיים: במפעלי הפוספטים ובפרט בקרב עובדי השטח חלחלה מודעות עמוקה להשפעת הנזקים הסביבתיים, והם עושים מאמצים גדולים בתחום שיקום המחצבות החדשות שתהליכי השיקום מתוכננים כחלק מן הפרוגרמה שלהם.

גם לקבל מן המפעלים תמיכה משמעותית בפרויקטים של חינוך ותיעוד ההיסטוריה והאקולוגיה של האזור ואולי גם בהסבת המחצבות לפרויקטים קהילתיים (בסגנון פארקים מוטוריים או גנים בוטאניים).

שירת המדבר הגווע

בשנת 1960 פרסם הצלם פטר מירום את ספר הצילומים היפה והעצוב שלו "שירת האגם הגווע" בו תיעד וביכה את ייבוש אגם החולה. לנחל צין התחתון: להר צין, לעין צין ולעין עקרבים לא היה לדאבוננו מתעד מוכשר שכזה.

בבוקר חמסיני של ראשית אוגוסט יצאתי לצלם את הר צין שניצב ענק וגלמוד בלבם של אזורי כרייה מצולקים, תעשייתיים ומכוערים. אור

צילום: רועי גלילי

גסיסת דקלים בעין צין

הר צין. מלך גולה בארצו

צילום: רועי גלילי

על ייעוץ וסיוע בהכנת הכתבה אני מבקש להודות לרבים וטובים העוסקים בנושא לאורך השנים ובמיוחד לנעה שחק ולאודי גלילי.

**תם מועד, תמה מלכות נוספת
בשחר על ההרים הדפוקים האלה
באש הנרגעת לעיניך באפר...
כי תם מועד ועולה המלכות האחרת
ליד הגברים הנחים לרגליה בשקט
על גבי אבנים שערכן עולה משעה
לשעה מטורפת.**

רך ליטף את מדרונות החוואר המאפירים, את פצעי המחצבות ואת הטרקטורים והמשאיות שדהרו במכרות. ההר נראה לפתע זקן ומעורר חמלה, שריד אחרון לנוף קדומים ולתקופה שחלפה. מלך גולה בארצו. בדעתי עלו שורותיו של המשורר חיים גורי, נטולות הקשר, אך מתאימות כל כך:

UNIQUE

גלריה לריהוט בהתאמה אישית

עסק משפחתי העוסק בעיצוב וייצור רהיטים משנת 1987. מציעים את שירותי הביצוע תחת קורת גג אחת : מרפדיה ונגריה. מתאפיינים בליווי אישי ללקוח משלב בניית קונספט עיצובי ועד רמת תכנון המוצר המוגמר, בחומרי גלם משובחים, המשלבים הרמוניה בין טקסטורות וחומרים שונים כגון עץ, ברזל, טקסטיל ועוד. * מקבלים את כל סוגי החידושים / שיפוץ ושדרוג רהיטים.

לקבלת ייעוץ ללא התחייבות, והכרות עם צוות UNIQUE, ניתן לפנות
לסלפון 077-3323771 אדם 052-6666176 רח' אבולעפיה 14 תל אביב
יוסי 050-2232221 בן 050-2233224 רח' הרצל 92 תל אביב
unique_art_gallery יוניק גלריה לריהוט
www.unique-line.co.il

אישון במדבר

אלכס ליבק

צומת עין יהב, יולי 2017

עשינו עסק

שולחים לי בהתלהבות את התמונות שיצרו. כל תמונה ותגובה שאני מקבלת מאנשים שרכשו את "קישוטו" מרגשת אותי ונותנת לי מוטיבציה להמשיך.

שאיפות לעתיד

להפוך את "קישוטו" למותג מוביל בשוק המתנות לתינוקות ולפרוץ את השיווק מחוץ לגבולות ישראל. אני מעוניינת להרחיב ולפתח מוצרים נוספים שעדיין לא קיימים בשוק ונותנים ערך חינוכי, ולהצליח ליצור רווחיות קבועה מהעסק תוך כדי התמקצעות ושיפור. אני גם רוצה ליצור פלטפורמה שיווקית ארצית ועולמית זמינה ונוחה ליצרני הערבה. בשיתוף פעולה ואיחוד כוחות אנחנו יכולים ליצור מותג "תוצרת הערבה" שיוכל לתת תשתית שיווקית עסקית טובה לתושבים בערבה.

מוטו

אילוצים יוצרים פתרונות מקוריים.

תעודת זהות

קישוטו
052-3666440
קישוטו
kishuto.co.il

שם
טלפון
בפייסבוק
אתר

בציורים, ואני - הוקסמתי מהתוצאות. הציור אפשר להן לבטא את הרגשות שלהן, כשכל אחת מהן מתרגלת לתינוקת החדשה בדרכה. כשתלינו את הציורים בעגלה, לא היו גאות מהן. כשראיתי את ההתרגשות, השמחה וההנאה שביצירה, החלטתי להפוך את הרעיון למוצר התפתחותי-חזיוני לתינוק ולכל המשפחה. כך נולד "קישוטו" - שמבוסס על רעיון דומה לזה של ספר תמונות התפתחותי בצבעי שחור-לבן-אדום ששמים בעגלה או במיטת התינוק.

איך העסק מתנהל ביומיום ?

העסק מתנהל במקביל למרוץ החיים ולהיות אימא במשרה מלאה. שעות העבודה שלי גמישות ולא קבועות לפי אילוצי הבית והמשפחה. אני עובדת בשעות הבוקר בימים טובים, ובשעות הלילה, שהן השעות האפקטיביות ביותר, אני מעצבת את המוצרים ומייצרת אותם בלעדית.

בשלב זה אני מוכרת את המוצרים ב"ירידים של בייבי" ברחבי הארץ ובאמצעות האינטרנט. השאיפה שלי היא למכור רק ברשת ולבנות אפליקציה ייעודית שבה כל אחד יוכל להתאים לעצמו את העיצוב מתוך "בנק דוגמאות". קבלתי לזווי והנחיה בתהליך הקמת העסק, והשתתפתי בקורסים של מעו"ף שנערכו בעזרת החברה לפיתוח במועצה. הלמידה בקורסים האלו נתנה לי כלים חשובים לפיתוח ולשיווק העסק ברשת.

רגעי שיא

אחרי הרבה ניסיונות ובדיקות של חומרים, התייעצויות ומשובים, הגעתי לגרסה הסופית של מוצר איכותי שמהווה חידוש בשוק התינוקות. אנשים שקיבלו את המתנה

ערכת מתנה מקורית ליולדת ולמשפחתה. הערכה כוללת ספרון בד לעגלה או לעריסה, המשמש גם כהגנה לתינוק. במקום ספר תמונות מוכנות, אתם וילדיכם מציירים אותו בעצמכם על פי דגם מודפס ויוצרים לתינוק שלכם את ספר התמונות הייחודי שלו.

מי אנחנו ?

רתם פורת, בת מושב חצבה, נשואה לרפול. מגדלים יחד ילדות וירקות. לפני תשע שנים, כשבתי הבכורה שקד הייתה בת שנה עזבנו חיים מסודרים ונוחים בכפר ויתקין. חזרנו לחצבה במטרה להקים משק חקלאי, לחיות חיי משפחה ולהיות הורים נוכחים בחיי הילדים. מאז הצטרפו למשפחה עוד שלוש בנות, עינב, אביב וסיון. הבנות שלנו הן מרכז המשפחה ואנחנו אוהבים שהבית שלנו מלא בילדים ושמחה, משתדלים ליהנות מהיופי של הערבה ומרבים לטייל. לפני שחזרנו לחצבה סיימתי לימודי תואר שני במנהל עסקים ומערכות מידע וניהלתי פרויקטים בחברות היי-טק. מכיוון שמקומות העבודה בערבה מוגבלים והיה לי צורך ורצון להיות נוכחת בבית, לא מצאתי עבודה והתחלתי לחשוב על בנית עסק המסתמך על שיווק ברשת כדי להתגבר על בעיית המרחק, שפוגשת את כולנו.

מאין הרעיון ?

כשסיון הצטרפה למשפחה שלנו, האחיות הגדולות שלה, כילדות סקרניות שאלו המון שאלות. הסברתי להן בין השאר גם על התפתחות הראייה אצל תינוקות, והן החליטו מיד לצייר לה ציורים. הציור נתן תעסוקה ושמחה לכולם. הבנות היו מאושרות לתת מעצמן לתינוקת החדשה שהפגינה התעניינות

צפר צמרת על ציפורים וחיות אחרות

עודד קינן

הפייסבוק של הציפורים - על רשתות חברתיות וחוכמת ההמונים בציפורים ובעולם החי

"השאלה שבאמת צריך לשאול היא לא מה אנחנו רוצים לדעת על אנשים אלא מה אנשים רוצים לספר על עצמם" (מארק צוקרברג)

פייסבוק, גוגל או וייז (Waze). ככל שיש יותר "רעש" מכיוון מסוים - יותר "לייקים", שיתופים או דיווחים - כך הוא נעשה משמעותי יותר. נחליאלי רעב שרואה פרטים אחרים מגיעים מכיוון מסוים והם שבעים יותר (הדבר ניכר מהעובדה שהם קולניים או חזקים יותר) מבין שכדאי לו לעוף איתם למחרת. נחליאליים רעבים פשוט אינם מסוגלים לאפשר לעצמם להרעיש ולעוף כמו נחליאליים שבעים, ולכן אינם יכולים "לעבוד" על חבריהם באשר לאיכות האזור ממנו הם מגיעים.

"חוכמת ההמונים" אמנם באה לידי ביטוי אצל הנחליאליים וציפורים נוספות, אבל היא השתכללה לכדי שלמות דווקא בעולם החרקים החברתיים.

כל חקלאי שנעזר בדבורי דבש להאבקה, יודע שבשלב מסוים, לקראת סופה, עוזבות חלק מהדבורים את הכוורת ומתנחלות על עצים, עמודים או צינורות. תופעה זו מתרחשת כאשר אלפי פועלות עמוסות בצוף מלוות מלכה צעירה לצורך הקמת כוורת חדשה.

אחרים, היכן נמצא מזון איכותי ולאן כדאי לעוף למחרת. יתרה מזו, הנחליאליים גם בוחרים בהתאם לכך אם לעוף למחרת לטריטוריה שלהם או להצטרף לפרטים אחרים בשטח. אמוץ הוכיח זאת לאחר שהצליח לשנות את המסגרות החברתיות של הנחליאליים בהתאם לדרך שבה הוא חילק להם את המזון. כאשר המזון פוזר אקראית בשטח שבו חיו הנחליאליים, הם לא החזיקו טריטוריות, אך ברגע שהמזון חולק בערימות בנקודות ספציפיות, נטו הנחליאליים להחזיק בטריטוריות בקרבת המזון ולהילחם עליהן. הנימוק וההוכחה של אמוץ הצליחו להסביר מדוע מינים רבים כל כך של ציפורים מתקבצים ללינות משותפות. אבל מהו המנגנון המאפשר לנחליאלי לדעת אחרי מי ללכת ואיפה נמצא המזון? וכיצד אצל הנחליאליים, בניגוד לרשתות החברתיות של בני האדם, אין "Fake news"?

התקשורת במרכזי מידע המוניים של בעלי חיים מסתמכת על אלגוריתמים דומים לאלו המתקיימים באפליקציות חברתיות כמו

הקיץ בשיאו והטמפרטורות מטפסות לשיאים חדשים מדי שבוע, אבל בעוד מספר שבועות יגיע הסתיו, ואיתו גם יבואו הנחליאליים (בשבוע הראשון של אוקטובר). הם יקימו טריטוריות קטנות בחצרות הבתים אך בערב יתקבצו ללינה המשותפת, שם תחל חגיגה גדולה של צפצופים וקריאות עד רדת החשכה. מדוע ציפורים רבות מתקהלות ללינה משותפת? מה הן משיגות מההמולה הזו? ואיך כל זה קשור לריקוד דבורים ולחוכמת המוניים?

פרופסור אמוץ זהבי שהלך לעולמו בחודש מאי השנה מוכר לכולנו ממחקר הזנבנים ומהקמתה של החברה להגנת הטבע. ואולם מעטים יודעים שעבודת הדוקטורט שלו נערכה על הנחליאלי הלבן, וגם כאן עבודתו המדעית הייתה פורצת דרך. אמוץ הבין, עוד הרבה לפני שמארק צוקרברג נולד, שהנחליאליים משיגים מידע באמצעות רשת חברתית. הנחליאליים נפגשים בערב באתרי לינה המוניים ולומדים על ידי צפייה בהתנהגותם ובמצבם של פרטים

איור: John Gould [Public domain], via Wikimedia Commons

נחליאלי לבן

יותר ויותר מכוניות שמאטות את תנועתן בגלל עומס, כך "יודעת" האפליקציה לכוון את הנוסעים לדרכים המהירות ביותר. בקרוב יגיע הסתיו ואיתו הנחליאלים, וקצת לאחר מכן ינחו כוורות דבורים בפתחי מנהרות להאבקת מלונים וקישואים, ולאחר מכן יגיעו השרקרקים ויצודו את הדבורים למורת רוחם של החקלאים... עד שיגיע הסתיו, אאמץ את חוכמת ההמונים של הדבורים והנחליאלים, אחפש היכן מבלים תושבי הערבה את הקיץ ואטוס עם משפחתי לחו"ל.

ככל שהדבורה רוקדת באקסטזה רבה יותר ומדביקה בריקוד גם דבורים אחרות, וככל שיש יותר שליחות שמגיעות מאותו מקום ורוקדות באקסטזה גדולה יותר, כך עולה הסיכוי שהנחיל יעבור לאתר המומלץ. בעצם מתקיימת כאן חוכמת המונים שבה לכל דבורה יש תפקיד פעוט, אך ככל שדבורים רבות יותר מצטרפות לריקוד, כך הוא מוביל לקבלת החלטה משותפת של כל הנחיל. בעצם, הדבורים מיישמות כבר מיליוני שנים את מה שהכניס למפתחי אפליקציית Waze מיליארדים של דולרים. ככל שמשתמשים רבים יותר מסמנים מפגע, או ככל שהאלגוריתם מזהה

הנחיל מוצא לעצמו אתר זמני ומתיישב עליו. לאחר ההתיישבות שולחות הדבורים 50-60 "שליחות" או "מרגלות" לתור אחר אתר ראוי להקמת כוורת חדשה. השליחות הן בדרך כלל פועלות מנוסות וותיקות. כאשר אחת השליחות מוצאת אתר שלדעתה יכול לשמש לכוורת היא חוזרת לנחיל ומתחילה לרקוד, הריקוד מזכיר באופיו את "מחול הדבורים" (ריקוד המתאר את כיוון ומרחק המזון שהדבורה גילתה) אך במקרה זה, נוסף לתיאור המיקום והמרחק של האתר הפוטנציאלי, יש גם למהירות הריקוד ולמידת האקסטזה שבה נמצאת הדבורה במהלכו השפעה על ההחלטה של הנחיל.

אבנים מתגלגלות

רועי גלילי

ארכיאולוגיה ואקטואליה בערבה

ילדים

בְּנֵי, אִתָּה שׁוֹב מִדָּאֵיג אוֹתִי.
מִזְמָן לְזִמְן אִתָּה מִדָּאֵיג אוֹתִי
בְּקִבְעוֹת שֶׁהִיָּתָה צְרִיכָה לְהַרְגִיעַ אוֹתִי...
אֲנִי שׁוֹאֵל אֶת עַצְמִי אִיפֹה הֶחְבֵּיא אֲבִי
אֶת הַפֶּחַד שְׁלוֹ, אוֹלִי בְּאֶרֶן סָגוֹר
אוּ בְּמָקוֹם אַחֵר מִחוּץ לְהֶשֶׁג יְדֵי הַיְלָדִים
אוֹלִי עִמָּךְ בְּלִבּוֹ...
(וְהַיְלָד אֵינָנו / יהודה עמיחי)

כל מי שהפך להורה וזכה לגדל ילדים, יכול, כך נדמה לי, להזהה את המילים המדויקות האלו - עם כל הכיף והסיפוק, כרוך גידול ילדים גם בגעגועים, בדאגה ולפעמים גם בפחד. בימינו, אנו עוסקים בגידול ילדים בחרדת קודש, מוגזמת לעיתים לטעמי, בפרט מכיוון שדאגה מוגזמת עשויה לעיתים לבלבל. לילדים יש יצר חיות ואינסטינקטים בריאים, ולפעמים צריך לדעת לשחרר את השדים והפחדים, שלא אחת שלנו הם, ולתת להם לילדים, לגדול בדרכם.

למרות שילדים היוו חלק נכבד מן האוכלוסייה במהלך ההיסטוריה - בפרט בתקופות שבהן בני האדם לא האריכו ימים - עדות ו"חותם" לקיומם של ילדים איננו שכיח ברקורד הארכיאולוגי. ילדים אינם מנהיגים עמים, בונים ערים או מנהלים מלחמות. בעבר היו אפילו חוקרים שטענו שילדות ונעורים כתקופת חיים לא התקיימו עד ראשית העידן המודרני... במהלך מרביתתה של ההיסטוריה היו הילדים חלק בלתי נפרד ממשק הבית ומכוח העבודה ועל כן אין בממצא הארכיטקטוני עדויות למה שמתאר בימינו את אזורי התפקוד של הילדים, כמו חדרי משחקים או "משפחה". באזורים מעוטי אוכלוסין אין גם עדויות לקיומם של גנים או בתי ספר. ואף על פי כן יש לילדים צרכים שונים והם ניכרים בעיקר במה שמכונה במחקר "ממצא קטן": צעצועים,

בובות, ציורים וכיוצא בזה.

במה שיחקו ילדים בתקופות הקדומות? הארכיאולוג גרישה (גרגורי) סרי (שהוא ארכיאולוג נפת הערבה) חקר צעצועי ילדים מן התקופה הביזנטית במערב הנגב ומצא שכמו בימינו (או למעשה עד כניסתם הדרמטית של המסכים לעולמנו), אהבו ילדים לשחק במשחקי לוח, בכדורים, בדיסקיות (ה"פריזבי" של פעם), בבובות, ברעשנים וכמובן, איך לא, בכלי רכב - עגלות וכרכרות צעצוע. חלק מן הצעצועים היו צעצועי בנות במובהק מז'אנר הבובות להלבשה, והעובדה הזו מוכרת היטב מתרבויות רבות בעולם שבהן משחקי הילדות הם שלב ביניים בסוציאליזציה (חיברות) לחברת המבוגרים. הייתה זו תקופה מכוננת בהתפתחות הקדרות המקומית המתועשת וחלק מן הצעצועים נמצאו באתרי הכרייה של חומרי הגלם. ייתכן שהילדים התלוו להורים שעבדו במכרות ואולי גם עבדו לצידם, ואף על פי כן הצעצועים שמצא גרישה היו מועטים. חלקם מתאפיינים באיכות נמוכה ונראה שנעשו על ידי הילדים עצמם, ואולם חלק מהם נעשו בתשומת לב והקפדה רבה ביד (ולא באובניים) וניכרת בהם השקעה יתירה, פרי חיבתם הגדולה של ההורים לילדיהם.

צעצועים דומים מאוד מצאה הארכיאולוגית רונה אבישר לואיס שחקרה צעצועי ילדים מתקופת הברונזה ומתקופת הברזל - אלפי שנים קודם לכן. הממצאים הללו מעניינים ונוגעים ללב, במיוחד מפני שבשונה מתרבויות המבוגרים המורכבות והשונות כל כך, משקפים

הצעצועים הללו, דווקא דמיון מופלא בין עולמותיהם של ילדים מתרבויות שונות ומרוחקות וממרחקי זמן של אלפי שנים.

אורנה גורן שתיעדה בשנות השבעים את חיי היומיום של הבדואים בסיני, מצאה דוגמאות דומות להפליא לצעצועים מתקופת הברזל ומן התקופה הביזנטית, שנעשו גם הם בידי ילדים מוכשרים והוריהם האוהבים.

אחד התחומים שבהם ניתן להבחין בנקל ב"קיומם הארכיאולוגי" של ילדים הוא לדאבוננו הקבורה: במהלך חלקים ניכרים מן העידנים הקדומים לא נקברו צעירים עם מבוגרים - תינוקות וילדים נקברו בשלל צורות מוזרות: מתחת לרצפות הבתים או בסמוך להם, בסירים וקנקני יין ובבתי קברות מיוחדים לילדים. מרבית החוקרים סבורים שהעובדה הזו מעידה על הדרתם המכוונת של הילדים מעולם המבוגרים. סיבת ההדרה הזו איננה תמיד ברורה, אך ניתן לשער: תמותת תינוקות וילדים, שכיחה הייתה באחוזים ניכרים מאוד, ממש עד אמצע המאה שעברה. מחקרים שונים שנערכו על ידי אנתרופולוגים פיזיים מצביעים על כשלושים עד חמישים (!) אחוזי תמותה במרבית התקופות שנחקרו, משמעותו של הממצא הזה בתקופות שבהן לא קיימים היו אמצעי מניעה היא שכמעט כל משפחה חוותה אירוע טראומטי של מות ילד אחד או יותר. ההתמודדות עם אובדן ילד - הנוראה בחוויות השכול - הייתה אם כן חלק בלתי

נערות משחקות בכדור בתמשיח (פרסקו) מקבר 15 בבני חסן. מצרים התיכונה, ראשית תקופת הברונזה התיכונה. british museum archives באדיבות

צעצועי ילדים ועליהם חריטה שנעשתה ככל הנראה על ידי ילדים מחירבת עיטון (סרי 2015)

ואת האימה שחש כל הורה כשהוא חושב על האנומליה והיפוך היוצרות שיש בסיטואציה הזו שבה קוברים הורים את ילדיהם. את התחושה הזו, מכווצת הקרביים, היטיב לתאר נתן יונתן (ששכל את בנו ליאור במלחמת יום הכיפורים) בשירו "איש מביט בבנו":

אִישׁ מִבֵּיט בְּבָנוֹ
וְרוֹאֶה בְּעֵינָיו אֶת מָה שֶׁהָיָה
וְמָה שֶׁהָיָה וְמָה שֶׁהָיָה כִּשְׁהוּא
עֲצָמוֹ כְּכָר אֵינוֹ
וְכָל הַמְרָאָה הַזֶּה אֵיךְ כָּבֵה
כְּמוֹ בְּמִכְתָּ-רָעַם
וּמִי יִמָּד אֶת יָגוֹנוֹ
אִם הוּא כְּשֶׁרֶשׁ עֵץ
אוֹ הוּא כְּאֶמִירוֹ...

בשולי הדברים:

מרגע שנהיינו הורים אנחנו עוסקים בחינוך במובן זה או אחר, גם אם איננו ממש "אנשי חינוך". גידול ילדים בימינו פשוט ובטוח בהרבה מכפי שהיה בעידנים הקדומים, ואף על פי כן (ואולי דווקא משום כך), אנחנו עוסקים ומעורבים היום בחינוך יותר מבעבר. נדמה לי שבשיח הציבורי בנושאי חינוך כדאי וחשוב להכיר במידות הנכונות (מידות הן השם העברי למילה הלועזית פרופורציות). הקשבה וסובלנות ראויות לדיון בנושא החשוב הזה יותר מהיעלבויות, זעם קדוש ובטחון מוחלט בצדקת הדרך.

על סיוע וייעוץ בהכנת הכתבה אני מבקש להודות לגרגורי סרי מרשות העתיקות, ארכיאולוג נפת הערבה.

צילום: שבתאי (שאבו) לוי

ציורי ילדים ומכונית צעצוע - סיני שנות השבעים. באדיבות אורנה גורן.

קברים צנועים שבהם הונחו המתים על צידם כשפניהם דרומה מזרחה - למכה, ועל כן ציר האורך שלהם עומד כמו במרבית הקברים המוסלמיים בכיוון של 60° - 240° בהתאמה. הילדים מתו במהלך נדודי המשפחה ונטמנו במקומות קבורה אקראיים. קבריהם נעדרי תהילה, בודדים ומרוחקים, וומקברי המבוגרים הם נבדלים בעיקר במידותיהם הקטנות. יש בהם משהו ממגנט ומכשף בקברים הללו, למרות הרתיעה והעצב הקורן מהם. מי שנקרה בדרכו אל קברי הילדים קטני המידות ומתבונן בהם בתשומת לב, איננו יכול שלא לחוש את לבו נלפת לרגע בצבת הברזל של הדאגה לילדיו ולדמיין את שברון ליבם של ההורים

נפרד מחיי המשפחה ומגידול הילדים. הצורך להתמודד עם האפשרות הריאלית הזו, היא שיצרה את מנגנוני ההתגוננות ש"הדירו" את הילדים ממעמד של שותפים מלאים בתא המשפחתי ובחברת המבוגרים עד סיום תהליך ההתבגרות.

קברי ילדים רבים פזורים באזורנו, מרביתם בדואיים, ממאה השנים האחרונות. אלו הם

רגל בובה וראש של בובת תרנגולת מאתר נירעם (סרי 2015)

צילום: רועי גלילי

קברו של ילד בשפך נחל יכליה בצפון הערבה

מדברים מהבטן

שחר ויריב איתני

מה לשים לך בכריך?

פסטרמה ביתית מכינים מנתח חזה הודו ותבלינים, ב-5 דקות עבודה, השריה במרינדה במקרר למשך הלילה ואפיה של 45 דקות. לא יאומן כמה זה קל, זול וטעים.

פסטרמה ביתית

המצרכים

חזה הודו - נתח של חצי חזה הודו, המשקל לא משנה, תלוי בגודל ההודו.

למרינדה

1/3 כוס שמן

1/3 כוס סויה

1/3 כוס לימון טרי סחוט

כפית דבש או סירופ מיפל

מעט פלפל שחור

4 שיני שום קלופות ושלמות

תבלין גריל עוף

לציפוי

2 כפיות חרדל דיז'ון גרגרים עם דבש או עם סוכר חום.

ההכנה

משרים את חזה ההודו במרינדה בכלי סגור (מינימום לילה, מקסימום 24 שעות) על נתח ההודו להיות מכוסה כמעט כולו במרינדה. לאחר ההשריה מוציאים את הנתח, מכניסים לתבנית ויוצקים את המרינדה על ההודו. הנתח צריך לשבת בתבנית כשהוא טבול במרינדה.

מערבבים בצלוחית את חומרי הציפוי. מורחים על החלק העליון של ההודו. אפשר

ואם אפשר גם מאוחר בלילה, כשכולנו ישנים. המדור שלנו מביא לרוב מתכונים רציניים ומעט מורכבים אולי. הפעם רגע לפני החזרה לבית הספר, אנחנו מנצלים את ההזדמנות להביא אוסף של רעיונות להמתיק ולהעשיר את השגרה.

לחם, ממרחים ומילויים לכל גיל, לבית הספר, לעבודה, או סתם, בזמן ההפסקה מהעבודה בשדה.

לחם טחינה

המצרכים

6 כפות טחינה גולמית

2 כפות דבש

4 ביצים

1 כפית אבקת אפייה (אפשר להחליף בסודה לשתייה אם אין)

מעט מלח

ההכנה

מערבבים את כל החומרים בקערה. הבלילה יוצאת דלילה מאוד - זה בסדר. מחממים תנור ל-180 מעלות. מעבירים את הבלילה לתבנית איגליש קייק ואופים 18-20 דקות. נועצים סכין ובודקים שהיא יוצאת יבשה לפני שמפסיקים את האפייה.

פסטרמה תעשייתית היא למעשה שאריות בשר הודו שעוברות עיבוד כימי מהיר כדי לתת טעם של בשר מעושן, בתוספת חומרי טעם וניטריטים. לא בריא במיוחד.

בעוד רגע יחזרו ילדים קטנים עם תיקים גדולים אל הכיתות, המחברות והספרים. באוויר יש בימים אלה ריח של התחדשות, של התחלות תמימות. זהו משב רוח רענן בתוך הקיץ שלנו, אצלי הוא מעורר זיכרונות. אם אפגוש היום חברות ילדות מימי בית הספר, אחד הזיכרונות המשותפים שלנו יהיה ודאי השוואות הכריכים בין בני ובנות הכיתה. מגוון הכריכים החל בפיתה מרוחה בשוקולד "השחר", לכריכי לחם קל ושכבה דקה של ממרח דל קלוריות, אל כריכי הבריאות המלאים בחביתות ירק ומלאי ירקות שדה טריים וכלה בלחמניות טריות ומילוי עבה, מלא כל טוב, גבינות שמנות ונקניקים. כמו אז כך גם היום, ואולי כמו בעולם המבוגרים החל הסחר הקל וההחלפות של הכריכים כבר בגיל צעיר.

בכל בית נשאלת השאלה: "מה לשים לך בכריך?" כמו בחיים כך גם באוכל - הקסם נעוץ בפשטות של הדברים. כריך יכול להכיל בתוכו עולם מלא של טעמים וחדושים. לכל בית הרגלים שונים להכנת כריכים: מרוחים מבפנים או מבחוץ, פתוחים או סגורים, כריכים שהוכנו אמש או מוקדם בבוקר. כל אחד אוהב את הכריך שלו אחרת.

אצלנו בבית מלאכת הכריכים מורכבת. לי, הנמנעת מגלוטן, כריך מקמחים משונים, רני שצריכה כריך סגור שיש בו שלוש פאות לאחוז בהן ופאה אחת שבה תוכל לנגוס היישר אל המילוי, ויריב שאוהב את הכריכים שלו בטוסטר, מלאים בכל טוב גבינות ונקניקים,

כריך (או סנדוויץ', מאנגלית Sandwich) הוא מאכל המורכב לרוב משתי פרוסות לחם, וביניהן שכבה של בשר, ירקות, גבינה או כל מילויי אחר, לפעמים גם רטבים או תבלינים או תוספת אחרת. כריכים הם מאכל שניתן להכין מראש ולארז לשימוש מאוחר יותר, ואינם מצריכים כלי אוכל או סכו"ם כדי לאכלם, ולכן הם מאכל אידאלי לארוחות חפזות או מחוץ לבית, כגון בהפסקות בבתי-ספר, במקום העבודה ובפיקניקים. הסנדוויץ' נקרא על שם הרוזן הרביעי מסנדוויץ', ג'ון מונטאגיו, אריסטוקרט אנגלי מהמאה ה-18, אף על פי שהכריך לא הומצא על-ידו. הרוזן אהב כל כך להמר, שלא רצה להפסיק ולהניח את הקלפים - גם לא כדי לאכול. יום אחד, היה שקוע מאוד במשחק קלפים. משרתיו קראו לו לארוחת הערב, אך הוא סירב לבוא וצעק להם: "תשימו בשר בין שתי פרוסות לחם והביאו אותו אליי!". אמנם הכריך היה קיים עוד לפני כן, אך הוא יוחס למעמד הנמוך. ייתכן שהאגדה על הרוזן העלתה את קרנו של הסנדוויץ' והעלתה אותו על שולחן מלכים, אך עיקר תרומתה הוא ככל הנראה בטביעת השם סנדוויץ' למאכל הקיים. עירו של הרוזן, סנדוויץ', היא עיירה אנגלית בקנט. מקור שמה הוא מאנגלית עתיקה: "סנדוויק" - מקום חול. מתוך ויקיפדיה.

John Montagu, 4th Earl of Sandwich, By Thomas Gainsborough - From English Wikipedia.

שימו לב לא לעבור את זמן האפיה, שלא יצא יבש או שרוף. הפסטרמה צריכה להיות עסיסית, קצת ורודה בפנים. מוציאים את התבנית מהתנור, מוציאים את הנתח מהתבנית ומניחים על צלחת הגשה או על קרש חיתוך. יוצקים על הנתח כמה כפות של שאריות מהרוטב שנשאר בתבנית. פורסים בעזרת סכין חדה את הנתח לפרוסות.

גם להוסיף לציפוי פלפל שחור גרוס או תבלינים אחרים. מכניסים את התבנית לתנור ואופים ב-180 מעלות כ-45 דקות. אחרי 45 דקות מעבירים את התנור למצב גריל בחום גבוה (225 מעלות) וצולים את הנתח עוד 5 דקות כדי לחרוך קצת את הציפוי.

רעיונות לממרחים בהכנה ביתית בהשראת אתר האינטרנט 9instyle

כמה דקות כדי שכל הנוזלים יתנקזו. טוחנים את התערובת במים עם מעט שמן זית, כוס טחינה גולמית, מעט כמון ומיץ מלימון.

ממרח אפונה צהובה

משרים אפונה, מסננים מהמים ומעבירים לסיר. מכסים במים מערבבים ומביאים לרתיחה. מכסים את הסיר, מנמיכים את האש ומבשלים למשך שעה וחצי בערך עד שהאפונה מתרככת. טוחנים בבלנדר את האפונה הרכה ומוסיפים לימון והרבה שמן זית.

ממרח קטניות וטחינה

מבשלים קטניות מאיזה סוג שרוצים ואוהבים, אפשר לערבב כמה סוגים, טוחנים יחד עם טחינה, הרבה לימון, שום ושמן זית. אפשר להוסיף מעט פפריקה מתוקה.

"שוקולד" ביתי

מערבבים ממרח שקדיה עם אבקת חרובים ומעט סילאן.

"קקאו" ביתי

טחינה וסילאן ביחס של 1:1.

עגבניות ושום

לרסק כוס עגבניות קלופות עם רבע שן שום ומעט שמן זית.

טחינה ירוקה

טחינה, פטרוזיליה, שום, לימון מים - טוחנים יחד בבלנדר.

חמאת פקאן

טוחנים בבלנדר 3 כוסות פקאן עד שהופך לחמאה.

ממרח עדשים

מרתיחים בסיר מים עם כוס וחצי עדשים, בצל גדול חתוך גס ושלוש שיני שום. כשהעדשים רכות מאד מסננים ומחכים

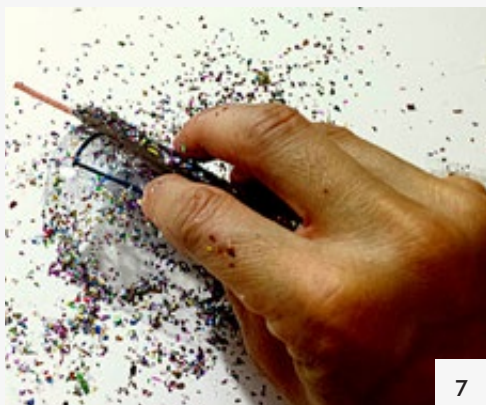
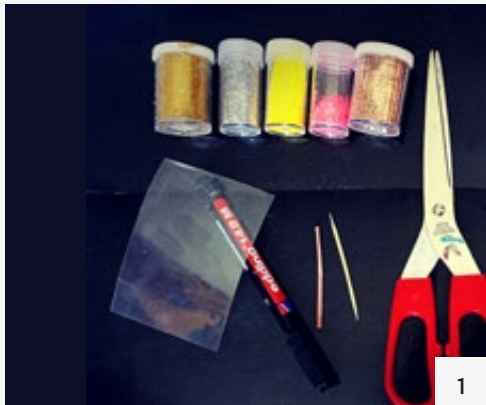
צילום: Garrett Ziegler, Flickr

סנדביץ' פסטרמה

עשה זאת בעצמך

זיוה עמית

נר יומולדת גדול

חומרים וציוד להכנת הנר

אקדח דבק חם
טוש שחור
קיסם
פתיל
שקף ניילון קשיח
דבק פלסטיק
נצנצים
(תמונה 1)

הכנה

1. ציירו על השקף בטוש שחור את גיל החוגג/ת בגודל הרצוי לכם (תמונה 2).
2. מלאו את המספר בדבק חם והמתינו לייבוש מלא (תמונה 3).
3. מלאו שוב את המספר בדבק חם והמתינו לייבוש (תמונה 4).
4. מלאו בפעם השלישית ותוך כדי מילוי הדביקו במקומות הרצויים את הפתיל והקיסם, שישמש כמעמד לנר על העוגה (תמונה 5).
5. פזרו במהירות את הנצנצים על הדבק לפני שהוא מתייבש. במידה שחלק מהדבק התייבש, אפשר להוסיף דבק פלסטיק לבן ולהדביק נצנצים במקומות החסרים (תמונה 6).
6. קלפו את הנר מהפלסטיק השקוף לאחר שהדבק התייבש לגמרי (תמונה 7).
7. העמידו את הנר על העוגה והדליקו (תמונה 8).

בהצלחה,

לכל שאלה - אענה בשמחה!

052-8666223

שירה

אורנה טל

ימים של קיץ

ימים של קיץ
מתדפקים על שורותיי
ומבקשים למצוא בי
משב של אותיות קרות.
ואני
בימים של קיץ
שרועה על שולחני הלבן,
אוחזת באותיות החמות,
במקלדת הזמן,
ובנשימותיו הכבדות של המזגן.
אני ממתינה
לבואו של הסתיו,
לקולותיו של החצב,
ממתינה שתדהה השמש
ותפזר את קרניה הרחק מביתי.
ימים של קיץ,
ושוב ביקשנו מחסה
מפניה הסמוקות של השמש,
ומפנינו,
מפנינו שלא יודעות להביט
באור המסנוור
או בהשתקפותנו
על האדמה.
מפנינו שלעתים
משפילות מבט
ממורא.
ימים של קיץ.
בעוד רגע
אנדוד אל ימים של חורף
בארץ זרה.
כדי למחות את זיעתי
ואת שמשי,
ואת געגועי.

בעוד רגע
אתהלך
תחת כסות של מטרייה
בארץ זרה
ואגע
בידיי החמות
בימים של חורף.
אחר כך אשוב
אליך ארצי
הבוערת,
אלת השמשות
והקייצים.
ימים של קיץ,
ונותרנו כאלו-
הולכים
ושבים.
ימים של קיץ
נאספים אל שולחני,
ומותירים
פירורים צהובים של חום,
של קרני שמש שזופות.

	4	3		2	1
			6		5
	8				7
		10		9	
13			12		11
				15	14
	17				16
		19			18

1. לא קר לחותן (2)
3. מופרשת מהגוף כשנעה (3)(ח')
5. שייך לצבע ונאכל בקיץ (5)
7. בן משפחה מלך (3)
8. ראה 17 מאונך
9. חשוף שמתרחש בקיץ בד"כ (4)
12. זה ממש בוער שהחמישית תכנס באח של אברהם (4)
14. חודש קייצי מהמשפחה (2)
16. דורית זורמת לפעמים בערבה (5)
18. שכן שחזר בוא למטה ! (2)
19. ישנו עם קפטן מצוייר (3)

1. חשש שחד יתהפך (3)
2. ההוזה חוזר להרגיש טעם (4)
3. כמו זאת באזור (2)
4. גמול לפשע כשתייכרי בן צאן (5)
6. שניים במשבר לא קטן (4)
10. באירופה ניפול (5)
11. הנילוס יואר (4)
13. רסיס לילה מוסרי? (2)
15. משקע של ראש רפש בבד (3)
17. עם 8 מאוזן- סוף מקווה מים שלם (4)

[illegible]

הסבר קיצורים
 ח' - כתיב חסר
 מ' - כתיב מלא
 ר"ת - ראשי תיבות

המות' תשבץ מוח מס' 19 למבוגרים / דליה שחר

4			3	2	1
	6				5
		8			7
			9		
		11			10
13			12		
				15	14
					16
	18			17	
21		20			19
		23			22
			24		
					25

מאוזן

1. אויב זמן מחלה
5. חרב בית במציאות
6. כבעל כל יחזור
7. בתקופת חיים קום בשינה
9. איבר נקי אמר לחמישית
10. חזר וזל לא כאן
11. קרס מכל הכיוונים
12. קליטת מסר נשמעת בבירה
14. חיפש באות את חבלו
16. אצידוזיס תשוב ותגדל
17. נשיא יישראל מגבינה בלי בית
19. איברי תן בערבה (3,3)
22. לשון כלב
23. עוני יחזור ברוך
24. בערבה שטח בצד
25. היא נכחדה באש והוא נפל כאן

מאונך

1. סמן נחל בערבה
2. הזדווג רעב
3. עין עטרי בנחל הדרומי
4. מדוע נערה ? (2,2)
6. בקיבוץ צפוני יונק הולנדי
8. דרכים בעיר תרתי משמע
10. טוב בדיבור או אולי על הרצפה
12. אתר ברמת הנגב החמיר (3,2)
13. אלה מעוברת מכל הכיוונים
15. פירות ראש תמוז לא מתוקים
18. הרי זה בוהקת
19. בערבה , ליד גוש מרכזי.
20. קיים בפנים - לכך השתוקק
21. נבר בבירה
24. חצי חרק או בהמה

פתרונות והסברים לתשבץ "המוח"

[illegible]

01' ልግረህ (ል ፕግረህ)
 8' ሊሆርሆር
 9' ጸረረ (ጸረ + ለ)
 ት ረረ ሆር ረ
 ድጸጸጸ (ጸ + ጸጸ)
 ፖ ረጸ (ልጸጸ ጸጸጸጸ ረጸ)
 ፐ ጸጸ
 ርጸጸጸ
 5ፖ ፕጸጸጸጸ (ፕጸ ጸጸ)
 ትፖ ጸጸጸ (ጸጸ ፕጸጸ ጸጸ)
 ድፖጸጸ (ፕጸጸጸጸጸ)
 6ፖ፡፬ (ፕጸጸጸጸጸጸጸጸ)
 ፖ፡፭፣፭፣፭ (፭፡፭፣፭፣፭)

ᐅᑦ ᑭᑦ (ᐅᑦᑦ ᑭᑦᑭᑦ)
 ᐅᑦ ᑭᑦᑦ (ᐅᑦᑦᑦᑦ ᑭᑦᑦ ᑭᑦᑦ)
 ᐅᑦ ᑭᑦᑦ (ᑭᑦ + ᑭᑦ)
 ᑭᑦ ᑭᑦᑦ (ᑭᑦᑦ ᑭᑦ)
 ᑭᑦ ᐅᑦᑦᑦ (ᐅᑦᑦᑦᑦ)
 ᐅᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ
 ᑭᑦ ᐅᑦᑦᑦᑦ (ᐅᑦᑦᑦᑦᑦ)
 ᑭᑦ ᐅᑦᑦᑦ
 ᑭᑦᑦᑦ ᑭᑦᑦ (ᐅᑦᑦᑦᑦᑦ ᐅᑦᑦᑦᑦᑦ)

הסבר קיצורים מ' - כתיב מלא
ח' - כתיב חסר ר"ת - ראשי תיבות

מתנ"ס
ערבה

תכנית פעילות תשע"ח

2017-2018

מתנ"ס ערבה פותח שנת פעילות חדשה, במטרה לקדם את התרבות והחינוך בערבה, וליצור קהילה שהמשותף לה הוא היצירה והעשייה במגוון תחומי החיים. הפעילות פונה לכולם: ילדים, נוער ומבוגרים והיא כוללת מגוון של הזדמנויות ואפשרויות להרחבת האופקים, להתרוממות גוף ונפש, להתפתחות מקצועית ולהתמסרות לתחומי עניין שונים, מתוך התמדה, בהשקעת מאמץ, ובשאיפה למימוש היכולות הטמונות בכל אחד מאתנו.

שנת הפעילות תיפתח ב-10.9.2017, מוזמנים להירשם באתר התשלומים. מבנה המתנ"ס הנעים והמזמין, מזמן חוויית למידה מיטבית. נשמח לראותכם עמנו.

שתהא שנת פעילות פורייה,

אילת להב ביגר
מנהלת מח' חינוך ומתנ"ס ערבה
הנהלה וצוות המתנ"ס

נוהלי הרשמה וביטול הרשמה - מפורסמים באתר - www.hugim.org.il/arava.htm

החוגים תומחרו על בסיס של 30 מפגשים חד שבועיים לפחות, אלא אם צוין אחרת.
הסכומים המפורסמים הם חודשיים. התשלום יתפרס על פני 10 חודשים, אלא אם צוין במפורש שמדובר בסכום שנתי.
שימו לב - לא ניתן להשתתף בחוג או פעילות בלי להסדיר את ההרשמה לפני כן.
בקשות לוועדת הנחות ניתן להגיש דרך אתר המתנ"ס עד ה-30.9 מידי שנה.

מתנ"ס ערבה - 08-6592260 | www.arava.co.il/matnas | matnas@arava.co.il

חדש!

תיאטרון ערבה

רכזת: צופית לזראה

תיאטרון ערבה פותח שעריו ואנו מזמינים את כל מי שחיידיק הבמה בנפשו לבוא ולהצטרף!
השנה יפתחו 3 קבוצות:

חוג	המדריך	תוכן	מחיר חודשי	ימים ושעות
 תיאטרון קהילתי ערבה מגיל 19 ומעלה	צופית לזראה ואביבה פז סדנאות אומן מבחון לפחות פעמיים בשנה.	קבוצת מבוגרים שמטרתה ליצור קבוצת תיאטרון מקומית. לימודי משחק, כישורי במה, אימפרוביזציה, כתיבה ועוד. מפגש שבועי של 3 שעות וכמובן עבודה אינטנסיבית לפני הפקות. מתוכננות שתי הפקות בשנה: הפקת ערב קטעים קצרים והפקת מחזה שלם.	ללא עלות במימון משרד התרבות, אבל אנו מצפים להתחייבות לעבודה רציפה	ימי ב' - 18:00-21:00 ניתן לשינוי בהתאם למשתתפים
תיאטרון נוער כיתות ט"ב	מעין דובקובסקי	להקת נוער שמטרתה ליצור קבוצת תיאטרון צעירים. מפגש חד שבועי באורך שעתיים וחצי ועבודה אינטנסיבית לפני הפקה. תהליך למידה מעמיק ומקצועי הכולל למידת טכניקות משחק שונות ופיתוח השחקן כאומן יוצר. עבודה לקראת הפקה שתועלה בפני הקהל הרחב. סדנאות אומן חיצוניות פעמיים בשנה. צפייה מאורגנת בחלק מהצגות המנויים.	280₪	ימי א' - 15:30-18:00 תלוי במערכת ביה"ס
חוג תיאטרון כיתות ז'-ח'	מעין דובקובסקי	קבוצת תיאטרון המשלבת אלמנטים שונים מתחום המשחק- פיתוח הדמיון, שימוש ברגשות, בניית דמות, בניית קונפליקט, התמודדות עם טקסט ועוד. תהליך עבודה השם דגש על פיתוח היצירתיות והביטוי העצמי ובמקביל משפר את יכולת העבודה בצוות.	190₪	ימי ד' - 14:30-16:00 תלוי במערכת ביה"ס

* פתיחת הקבוצות מותנית במינימום 10 משתתפים לקבוצה.

חוגי סיירות
של קק"ל
ע"ש אורי פימן (נ"ר)

חוגי סיירות ערבה

גם השנה נמשיך בערבה את הפעילות משותפת עם חוגי הסיירות של קק"ל ע"ש אורי פימן. חוגי הסיירות הם ארגון ארצי המוביל חינוך בדרך השטח, לימוד ניווט ומיומנויות שטח ברמה מקצועית גבוהה, הזדמנות להכרות עמוקה עם שבילי הארץ, חיזוק האהבה והחיבור אליה, תרגול מחויבות חברתית, עזרה לזולת וחברות, תוך כדי חווית שטח משמעותית.

השנה תפתחנה 3 קבוצות אשר תפעלנה בימי שישי פעם בשבועיים.

מפגש אחד בחודש: פעולה באזור הערבה

מפגש אחד בחודש: טיול סופשבוע כולל לילה

חוג סיירות לתלמידי כיתות ה'

חוג סיירות לתלמידי כיתות ו'-ז'

חוג סיירות לתלמידי כיתות ח'-ט'

מחיר: 980 ₪ למשתתף לשנה.

הסכום כולל את ההדרכה וההסעות בימי שישי.

הסכום לא כולל טיולים בחופשות (חנוכה, פסח, קיץ), הסעות חזרה ומזון לטיולי סוף שבוע.

חוג משוטטים י-יב'

מדריכה: נעמה לוי

פעם בחודש יציאה בסוף שבוע לטיול שטח עם כל הציוד על הגב.

החוג יתקיים בשיתוף מחלקת הנוער.

מחיר ההשתתפות יקבע לפני כל טיול בהתאם להוצאותיו.

מועדון ילדי הבוסתן

לתלמידי ביה"ס היסודי, ימים א'-ה', בין השעות 13:20-16:20

סדר היום במועדון יכלול ארוחת צהרים חמה, עזרה בהכנת שיעורי בית, פעילות קבוצתית באומנות, משחקים, עבודה בבוסתן, ופעילות חופשית. המועדון פועל בכיתת הבוסתן המאובזרת במשחקים, חומרי אומנות, מחשבים, מקרן, ובאזורי הבוסתן השונים לפי סוג הפעילות.

ניתן להירשם ליום בודד. ניתן להגיע לזמן קצר יותר, לפני או אחרי חוג.

מחיר ליום בודד: 60 ₪ (בתיאום מראש), חודש מלא: 690 ₪

יום בשבוע: 250 ₪, יומיים: 410 ₪, שלושה ימים: 470 ₪, ארבעה ימים: 580 ₪

שנת הפעילות תיפתח ב-10.9 ותסתיים ב-30.6, בהתאם לביקוש ולכמות הנרשמים. המועדונית תפעל במסגרת תכנית "ניצנים" של משרד החינוך. התעריפים סובסדו בהתאם.

מחלקת הספורט

רכז: רועי דבוראי

פעילות הספורט בערבה מקדמת אורך חיים פעיל ובריא, ופועלת כדי להעמיק ולשפר את הרמה המקצועית של ענפי הספורט ולהרחיב את מגוון הפעילויות המוצעות לקהל הרחב. מחלקת הספורט תמשיך גם השנה לשלב בין פעילות ספורט עממית וחוגית לקהל הרחב, לבין פעילות תחרותית ייצוגית השמה דגש על מקצועיות ומקצוענות.

חדש!

השנה הרחבנו את הפעילות הגופנית והתחרותית לבנות. קבוצת הכדורסל בנות לכיתות ז' - ח' תשולב במסגרת ליגת איגוד הכדורסל, וכולנו תקווה שבשנים הבאות תפתחנה קבוצות תחרותיות נוספות לבנות. השנה ייפתח חוג כושר קרבי לנערים ולנערות כקבוצה אחת מעורבת בהדרכת רונן כהן ועמית מאיר. אנו פועלים לכניסה להתאחדות לכדורגל והפיכת ענף הכדורגל לענף תחרותי.

חוג	המדריך	תוכן	מס' מפגשים	מחיר חודשי	הערות	ימים ושעות
ג'ודו	יעקב דרך	לימוד מיומנות יסודית, שיפור רכיבי כושר גופני כמו: קואורדינציה, זריזות, מהירות, שיווי משקל ועוד	60	240₪	* מיועד לגני ילדים, א' ומעלה * מחיר החוג אינו כולל מחיר חליפה, חגורה ושני מחנות אימונים מחוץ לערבה * במהלך השנה יתקיימו שני שעורים פתוחים	א', ג'
התעמלות אומנותית	נטלי קולומייסקי	לימוד ושיפור מיומנויות יסוד, שימוש בעזרים (אלה, חישוק, סרט, דלגית)	60	170₪	* מיועד לכיתות א'-ג', ד' ומעלה	ב', ה'
טניס	יעודכן בהמשך	לימוד טניס, שיפור הטכניקה והמיומנויות שיפור יכולות אתלטיות, הכנה למשחקים ותחרויות	30	210₪	אימוני מתחילים/מתקדמים - פעם בשבוע, ילדים, נוער ומבוגרים	יעודכן בהמשך
ביה"ס לכדורסל גי'י	יעודכן בהמשך	לימוד יסודות הכדורסל, שיפור מיומנויות	30	170₪	* מיועד לכיתות ג'-ד' * מיועד לכיתות ה'-ו' * משחקי ידידות במהלך השנה	* החוג מותנה במספר נרשמים
כדורסל ילדים ב'	עופר גור	לימוד יסודות הכדורסל, שיפור מיומנויות, יצירת גירוי תחרותי, קבוצות הילדים והנערים תשחק במסגרת איגוד הכדורסל	60	300₪	* מיועד לכיתות ז'-ח' * משחקים במסגרת איגוד הכדורסל * שני אימונים ומשחק	יפורסם בהמשך
כדורסל ילדים א'	רונאל תמים		60	300₪	* מיועד לכיתות ט'-י' * משחקים במסגרת איגוד הכדורסל * שני אימונים ומשחק	יפורסם בהמשך

חוג	המדריך	תוכן	מס' מפגשים	מחיר חודשי	הערות	ימים ושעות
כדורסל נערים א'	רונאל תמים	שיפור היכולת הגופנית, חדר כושר והכנה לגיוס	60	300₪	* מיועד לכיתות י'-יא' * שני אימונים בשבוע * השתתפות במסגרת איגוד הכדורסל	יפורסם בהמשך
כדורסל בנות ז'-ח' חדש!	לילך גוטפלד	לימוד יסודות הכדורסל, שיפור יכולות טכניות וכושר גופני	60	300₪	* מיועד לנערות בכיתות ז'-ח' * שני אימונים בשבוע * משחקים במסגרת איגוד הכדורסל	יפורסם בהמשך
כדור רשת ילדות נערות ונשים חדש!	לילך גוטפלד וליז סהר	משחק כדור קבוצתי פתוח לכולן! עם מאפיינים הדומים לכדורעף. ההבדל העיקרי הוא שבמקום להדוף את הכדור, תופסים אותו בידיים. המטרה היא לגרום לכדור לפגוע במגרש היריב	30	פרטים בהמשך	מיועד לבנות בגילאי: כיתות ד'-ו' כיתות ז'-יב' נשים בכל הגילאים דגש על משחק קבוצתי, שיפור יכולות אישיות, מתאים לכל מי שמעוניינת בפעילות גופנית קבוצתית טובה!	יפורסם בהמשך
טריאתלון	רונן כהן	ספורט המשלב שלושה ענפי ספורט אישיים: שחייה, אופניים, ריצה. ספורט יחידני כל אחד מתמודד עם היכולת וההישג של עצמו, ללא תלות בחברי הקבוצה	60	300₪	מיועד לילדים מכיתה ג' ומעלה האימון מאופיין בסבולת אירובית, עומסים על מערכות הגוף השונות מפרקים, שרירי השלד, רצועות וגידים	ב', ה'
כדורגל	אופיר שלוש	לימוד יסודות הכדורגל, שיפור יכולות טכניות ומרכיבי הכושר הגופני	60	200₪	מיועד לכיתות א'-ג', ד'-ו', ז' ומעלה כל ילד יקבל ערכת כדורגל	יפורסם בהמשך
חדר כושר	יהודה סבן, נטע ויט	שיפור מרכיבי הכושר הגופני, תכנית אישית לכל מתאמן לפי צרכים אישיים	90	200₪	חדר הכושר ממוקם במרכז ספיר מיועד לכיתות ז' ומעלה	א', ג', ה' 17:30-20:30
כושר קרבי חדש!	רונן כהן עמית מאיר	אימוני כושר גופני ברמה גבוהה. פעילויות ספורט מגוונות, בשיתוף קבוצות נוספות בארץ. בניית תכנית אימונים הדרגתית, קבוצתית ומעורבת של בנים ובנות ביחד. כחלק מהכנה כוללת לקראת גיבושים וגיוס לצבא	60	300₪	כיתות י', יא', יב' קבוצה מעורבת - נערות ונערים	יפורסם בהמשך
אייקידו	אברי ברטוב יאיר לדרמן	אומנות לחימה יפנית המבוססת על ניצול אנרגיות היריב, התרגול דינמי זורם ומשוחחר	30	פרטים בהמשך	מתאים לנוער, גברים ונשים	בתיאום עם המדריך

רכזת: סיליה יצחק

האומנות היא דרך המאפשרת לכל אחד ואחד מאתנו לבטא את עצמו בדרכים שונות ויצירתיות. היא ה"מראה של הקהילה שלנו" במרחב בו אנו חיים ויוצרים, ומעצבת את סיפורו של האזור.

פורום אומנים - אומני הערבה מוזמנים לקחת חלק פעיל בפורום האומנים האזורי. האומנים מוזמנים ליצור עבודות לטיילת האמנים, להשתתף בסיור אומנות מחוץ לערבה, לקחת חלק בתערוכות קבוצתיות ותערוכות יחיד, להשתתף בסדנאות, סיורים אצל אמנים, מרתון ציור/פיסול/צילום ועוד..

חוג	מורה	תוכן	מס' מפגשים	מחיר חודשי	גיל	ימי פעילות
ציור נוער	סיליה יצחק	לימוד והתנסות בטכניקות ציור שונות	30	280₪	כתות ח'י'	יום ד' 15:00-16:30
ציור ילדים	סיליה יצחק	לימוד והתנסות בטכניקות ציור שונות	30	280₪	כתות ה'ט'	יום ג' - מיד אחרי בית ספר
קאמישיביי נאשוי	סיליה יצחק	שילוב בין כתיבה ואיור, עבודה משותפת עם ילדים מארה"ב	30	150₪	כיתה ד' אורך הפעילות שעתיים	יום ב' - מיד אחרי בית הספר
אמנות יצירתית	צופית גרגיר	דרך סוגים שונים של אמנות נלמד לבטא את עצמנו ולהביע את רגשותנו, נפתח את הראש, נרחיב את הדמיון ואת יכולת החשיבה היצירתית.	30	280₪	כיתות ו'ט'	יום א' 14:30-16:30 (תלוי בשעת סיום בית הספר)
ציור למתקדמים - הגיל השלישי	סיליה יצחק	התנסות בטכניקות ציור שונות	28	280₪	מבוגרים	יום ב' 17:00-19:00
ציור השלישי דרך הקתדרה	סיליה יצחק	לימוד והתנסות בטכניקות ציור שונות	28	140₪ לגיל השלישי	מבוגרים	יום ד' 9:00-11:00

בית הספר לאומנות המחול והבמה

רכזת: אורנה אסף-מלכה

אנו מזמינים אתכם, קטנים כגדולים, חדשים כוותיקים, להצטרף לביה"ס למחול, ללמוד ולרקוד! ביה"ס למחול ממשיך לפעול במתכונתו הנוכחית: מסלול STREET יפעל יומיים בשבוע, בשניהם ילמד חננאל דיקסון. המסלול המקצועי יפעל במשך שלושה ימי לימודים ובכתות הגבוהות מתווספות אליו גם שעות המגמה למחול בשיתוף עם תיכון "שיטים-דרכא". כתות הגיל הרך (גן חובה-א') וקבוצת הנשים יחלו את הפעילות מיד אחרי החגים.

תכנית תשע"ח -

המסלול המקצועי - בלט קלאסי, אצבעות, מחול מודרני, היפ-הופ, אימפרוביזציה, רפרטואר, ג'ירוקינזיס, אקרובאלאנס ומפגשים עם יוצרים.

מסלול STREET - מציע לתלמידי ב' ומעלה מערכת שעות בסגנון הברייקדאנס והיפ-הופ.

מסלול הגיל הרך - מכינה לבלט ומחול יצירתי לכתות גן חובה-כתה א'.

לימודי מחול לנשים

מסלול וכיתה	מספר שבועות בשנה	מספר ימי לימוד בשבוע	שעות לימוד בשבוע	מחיר חודשי
הגיל הרך - גן חובה - א'	25	1	45 דקות	100₪
מסלול מלא - ב'-ג'	30	2	2.5 שעות	300₪
מסלול מלא - ד'-ה'	30	3	5-6 שעות	350₪
מסלול מלא - ו'-ז'	30	3	7 שעות	400₪
מסלול מלא - ח'-ט'	30	3	11 שעות	460₪
מסלול מלא - ח'-ט' כולל פרויקט מצטיינים	30	3	13 שעות	480₪
מסלול מלא - י-י"ב	30	3	12 שעות	480₪
מסלול מלא - י-י"ב כולל פרויקט מצטיינים	30	3	14 שעות	490₪
מסלול street ב'-ג'	30	1	45 דקות	150₪
מסלול street ד'-ה'	30	2	50 דקות x2	300₪
מסלול street ו'-ז'	30	2	2 שעות	320₪
מסלול street ח'-ט'	30	2	2.5 שעות	350₪
מסלול street " ומעלה	30	2	2.5 שעות	350₪
מחול נשים	יפורסם בהמשך			

מרכז המוסיקה ערבה

רכז: רומן מורדכוביץ'

מרכז המוסיקה החדש והמרווח, מטפח מצוינות במוסיקה בקרב כ-200 תלמידי המרכז משתתפים באירועים מוסיקליים שונים בערבה מחוצה לה: כנסים, פסטיבלים, קונצרטים בארץ ובחו"ל, ומחנה קיץ עם תלמידים מרחבי הארץ.

חוג	מורה	מס' מפגשים	מחיר חודשי	הערות	ימי פעילות
אורגן	רומן מורדכוביץ'	30	₪440 ₪295	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות	א, ג, ד, ה'
אורגנית	רומן מורדכוביץ'	30	₪440 ₪295 ₪220 ₪130	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות שיעור זוגי - 45 דקות שיעור קבוצתי- 45 דקות (4-6) משתתפים	א, ג, ד, ה'
אקורדיון	רומן מורדכוביץ'	30	₪440 ₪295	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות	א, ג, ד, ה'
גיטרה וגיטרה בס	יאן נסימוב	30 30 30	₪440 ₪295 ₪220	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות שיעור זוגי - 45 דקות	א, ב, ה'
חליל צד	ענת טיברגר בן חיים	30 30 30	₪440 ₪295 ₪220	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות שיעור זוגי - 45 דקות	ג, ה'
כלי נשיפה - קלרינט, סקסופון, חצוצרה, טובה, טרומבון, חלילית	אנטולי ורגוצקי	30 30 30	₪440 ₪295 ₪220	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות שיעור זוגי - 45 דקות	ד, ה'
כינור	אשר בלכמן	30 30 30	₪440 ₪295 ₪220	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות שיעור זוגי - 45 דקות	א'
תופים	אוהד גוטמן	30 30 30	₪440 ₪295 ₪220	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות שיעור זוגי - 45 דקות	ג'

תלמידים מצטיינים יוזמנו להשתלב בהרכבים מוסיקליים ייצוגיים:
הרכב כלי נשיפה -בהנחיית אנטולי ורגוצקי
הרכב קאמרי - בהנחיית רומן מורדכוביץ ואשר בלכמן
הרכב רוק - בהנחיית יאן נסימוב
הרכב" נשפנים הצעירים" - בהנחיית אנטולי ורגוצקי
הרכב חלילים - בהנחיית ענת טיברגר בן חיים **חדש!**

מלגות למוסיקאים מצטיינים

הודות לתרומתה הנדיבה של קרן עזריאלי, מוזמנים תלמידי מרכז המוסיקה מצטיינים להגיש בקשה למלגה למוסיקאים מצטיינים, במטרה לקדם את יכולותיהם המוסיקליות. קול קורא להגשת בקשות פורסם באתר המתנ"ס. בקשות ניתן להגיש עד ה-30.8.

חוג	מורה	מס' מפגשים	מחיר חודשי	הערות	ימי פעילות
פיתוח קול	יואל סיוון	30 30	290₪ 150₪	שיעור יחידני - 30 דקות שיעור זוגי - 30 דקות	ד'
פסנתר	גלינה אוסטרובסקי	30 30	440₪ 295₪	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות	א', ה'
פסנתר	דימה נייטר	30 30	440₪ 295₪	שיעור יחידני - 45 דקות שיעור יחידני - 30 דקות	ד', ה'
תאוריית המוסיקה	רומן מורדכוביץ'	30	חינם לתלמידי מרכז המוסיקה	שיעור קבוצתי - 45 דקות	א', ג', ד', ה'
הרכבים	אשר בלכמן רומן מורדכוביץ', אנטולי ורגוצקי, יאן נסימוב, ענת טיברגר בן חיים	30	80₪	לתלמידי מרכז המוסיקה ללא תשלום	בתיאום עם המורה
תולדות המוסיקה המערבית	רומן מורדכוביץ'	30	חינם לתלמידי מרכז המוסיקה	שיעור קבוצתי - 45 דקות	א', ג', ד', ה'
מקהלה	יואל סיוון	45	210₪		ד'

טלוויזיה קהילתית

רכזת: פני בן דוד

תחום התקשורת הפך בשנים האחרונות למרכיב מרכזי בכל תחום בחיינו הפרטיים וקהילה. צוותי הטל"ק הינם פעילים מתנדבים המסקרים בכל השנה, בכל הערבה! את הנעשה ביום יום, בחגים ואירועים ובכך "משגררים" את האזור שלנו בכל הארץ ואף בחו"ל. אנו ממשיכים להפיק, לביים, לצלם ולערוך כבכל שנה את "מגזין ערבה TV" המשודר בערוץ הקהילתי 98. ניתן להזמין שירותי צילום בתיאום עם רכזת הטלוויזיה הקהילתית. תחומי פעילות בתשע"ח:

קורס עריכה על תוכנת פרימייר

בהדרכת פני בן דוד

אורך הקורס - 15 שעות אקדמאיות
ימים ושעות בתאום עם המשתתף
עלות הקורס - 750₪

קורס צילום מתחילים

בהדרכת אלכס ליבק

הכרת המצלמה, קומפוזיציה, תאורה, שחור לבן וצבע, צילומי שטח, ניתוח תמונות מבחינה היופית, המשמעות, וכדומה.
אורך הקורס - 8 מפגשים בני שלוש שעות
ימי רביעי 9:00-12:00
(נמנע התנגשות עם ההרצאות של זיו אלכסנדרוני)
עלות הקורס - 750₪

קורס צילום מתקדם

בהדרכת אלכס ליבק

צילומי סדרות. איך בונים סדרה סביב נושא. הכרת הצילום לעומק תוך הגדרה מדויקת של המשימה. במשך הקורס יצולמו מספר סדרות.
אורך הקורס - 8 מפגשים בני שלוש שעות
ימי רביעי 14:00-17:00
עלות הקורס - 750₪

מלגות לתלמידים מצטיינים

מתנ"ס ערבה ממשיך לעודד תלמידים מצטיינים להתפתח ולצמוח בתחום הצטיינותם. לשם כך מעניק המתנ"ס מידי שנה מלגות בתחומים של השכלה, מחול, ספורט ואומנות. המלגות ניתנות לתלמידים אשר הצטיינותם הוכחה בקבלתם לתכנית לימודים שאינה פתוחה לקהל הרחב. קול קורא וקריטריונים להגשת בקשות, מפורסמים באתר.

בקשה ניתן להגיש עד ה-30.8

גיל שלישי

מנהלת: עירית שחר רוזה

הקתדרה תפתח שנת פעילות שישית אחרי החגים. השנה אנו מתרחבים ומתחדשים במגוון נוסף של פעילויות עם מיטב המרצים, המנחים והתכנים בשלושה ימי פעילות מלאים בשבוע, בימים ראשון, שני ורביעי. בנוסף יתקיימו פעילויות, חוגים והרצאות בשעות אחר הצהריים בשאר ימות השבוע. יום שלישי יוקדש לטיולים, "סינמטק ערבה" והרצאות חודשיות. במהלך חודש ספטמבר תפורסם חוברת מפורטת של מגוון הפעילויות והשירותים הניתנים לאוכלוסיית הגיל השלישי בערבה.

שעות	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה' או ו'
פעילות בוקר	ערבית / יידיש היסטוריה / רישום הדפסת תלת מימד (לא סופי)	"פילוסופיה ועוד.." שירלי אבין	"הולכים בשביל" טיולים בשביל ישראל אלון דמבובסקי אחת לחודש	פסיפס ומוזאיקה דליה מטמון	
				צילום אלכס ליבק	
		"מדינת ישראל: 70 פנים לה" מרצים מתחלפים "מדרשת בן-גוריון" אחת לשבועיים	טיול מבוגרים בשיתוף מחלקת תיירות אחת לחודשיים	ציור סיליה יצחק	
				"ערבה לומדת קולנוע" זיו אלכסנדרוני אחת לחודש	
				רואים עולם מהכורסא נפתלי הילגר אחת לחודש	
פעילות אחה"צ	תכשיטנות לוטם שלדיקס		"סינמטק ערבה" דוקומנטרי ישראלי הקרנת סרטים ומפגש יוצרים אחת לחודש	פסיפס ומוזאיקה דליה מטמון	"לומדים טבע" סיורי טבע, נוף וצפרות בין-דוריים בשיתוף ביס"ש חצבה - אחת לחודש
פעילות ערב			ריקודי-עם אילנה בראל	מקהלה יואל סיון	

תכנית "קהילה תומכת" פועלת תחת מחלקת הגיל השלישי במועצה ובמתנ"ס ובשיתוף המחלקה לשירותים חברתיים. התכנית פועלת לגיבוש ובנייה רשת שירותים מקיפה לכל מכלול צרכיו של האדם המזדקן בקהילה. רכזת קהילה תומכת - עירית גבעון סלומון | 052-8991191 | kehilat@arava.co.il

ספרייה אזורית ערבה

מנהלת: אלת סימון

הספרייה פועלת במבנה המתנ"ס ונותנת שירותים לכל תושבי האזור, לבתי הספר ולגנים. הספרייה האזורית ערבה משמשת כסניף הראשי של רשת ספריות הערבה. אוסף הספרייה, שבו למעלה מ-26,000 כותרים, כולל ספרי עיון וסיפורת למבוגרים, נוער, ילדים ופעוטות. בספרייה ניתן לשאול כתבי-עת במגוון נושאים, ובהם: חינוך, היסטוריה של א"י, ארכיאולוגיה, ספרות, מדע, ועוד. מנויי רשת ספריות ערבה נהנים מכניסה חופשית למגוון אתרים ומאגרי מידע באינטרנט. יש להירשם אצל הספריניות. במסגרת שיתוף הפעולה עם בתי הספר תומכת הספרייה בתכנית הלימודים השנתית ומקיימת את מצעד הספרים. בספרייה האזורית ערבה פועל מחסן ספרי הלימוד, בו מתבצע כל הטיפול בספרי הלימוד של בית הספר התיכון. לרשת ספריות ערבה דף פייסבוק שבו ניתן להתעדכן על הפעילות השוטפת ולהגיב.

כל תושבי הערבה - משפחות, תלמידים, סטודנטים ובעלי עניין מוזמנים להצטרף לקהל מנויי הספרייה וליהנות משנת פעילות איכותית.

תרבות בספרייה

מפגשים עם סופרים - 3 מפגשים בשנה.

תה, סיפור ועוגייה - ינואר-פברואר 2017. סדרה של 4 מפגשי שעת סיפור ויצירה לילדים בגילאי 4-7.

מלים ברוח - מאי 2017. ימי שירה בערבה

פרטים בהרחבה יפורסמו לקראת כל אירוע בנפרד

קורסי העשרה בספרייה

חדש!

סדנת גנאולוגיה - חקר שורשים משפחתיים

בהנחיית ד"ר יעקב בייאר

מבוא וצעדים ראשונים במחקר שורשים, הכרת מקורות מידע, תהליכי חיפוש

היקף הקורס - 4 מפגשים של שתיים, אוקטובר - נובמבר

עלות הקורס - 600₪ | מינימום משתתפים - 8

יום ה' פעם בשבועיים, 17:00-19:00

קורס סיפור תיאטרון - של בית הספר לתיאטרון בובות ודרמה בהנהלת דבורה צפיר

בהנחיית עליזה בן יהודה.

עיבוד סיפור לבמה • סיפורים אישיים, סיפורי מסע, אגדות עם וסיפורי ילדים • טכניקות של משחק בסיפור

תיאטרון • מעברים שעושים את העבודה: ממספר לדמויות ובחזרה • איך לספר סיפור תנכ"י, סיפור בלשי,

סיפור טראגי או בדיחה • יצירת המונולוג האישי - מונודרמה

היקף הקורס - 56 שעות. 14 מפגשים של 4 שעות אקדמיות, פברואר - יוני.

עלות הקורס - 1000₪ | מינימום משתתפים - 10

תיתכן הכרה לגמול השתלמות

סמנו את התאריכים

ארועים מרכזיים בערבה

פברואר

סובב ערבה

www.arava-active.co.il

פארן

31/1-1/2

יום פתוח ערבה

www.aravaopenday.co.il

מו"פ ערבה חצבה

ינואר

מרוץ הערבה ע"ש יוני פרידמן

www.arava-active.co.il

דרך השלום - חצבה

19/4

חגיגות יום העצמאות בערבה

על הדשא בספיר

10/3

ספורטיאדה ע"ש שובל שירין

מתנ"ס ערבה

22-23/2

כנס לימוד ערבה

 Limmudarava

מתנ"ס ערבה

יוני

פסטיבל מחול 6 בערבה

מתנ"ס ערבה

08-6592260

8-10/5

מילים ברוח

ימי שירה בערבה

יישובי הערבה

מאי

חגיגת שבועות בכפר האמנים

כפר האמנים צוקים

המשך מדף אחורי

סמנו את התאריכים

ארועים מרכזיים בערבה

תשע"ח / 2017-2018

29/11

כנס דרך הבשמים
מסע היסטורי מפטרה עד לנגב
מרכז וידור, חצבה

9-18/11

סרטים בערבה 6
www.aravaff.co.il
צוקים | 052-3666646

2-4/11

יוגה ערבה
www.yogaarava.co.il
יישובי הערבה | 052-3665935

14-16/12

אקו-ארט ערבה
סופשבוע אמנות
אקולוגית בערבה

אקו ארט
סופשבוע אמנות אקולוגית
פארק ספיר

13-14/12

לילה של כוכבים נופלים
חופשה משפחתית
ביס"ש חצבה | 08-6581546/76

9/12

חנוכיאה
יום ספורט לכל המשפחה
ספיר